

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio 1945.-1956., obnovljen 2003.

Subotica, 31. siječanj 2003. Cijena 20 dinara

Broj 1

Konstituirano
Hrvatsko
nacionalno vijeće

**Složni
samo na
početku**

Intervju:
Nenad Čanak

TippNet Internet

www.tippnet.co.yu

- Brz i pouzdan pristup internetu za tvrtke i pojedinačne korisnike
- Izrada web-prezentacija
- Prodaja računara i računarske opreme
- Projektovanje, instalacija i održavanje lokalnih i internet mreža
- Prodaja licenciranih softvera
- Pojedinačni i kolektivni informatički tečajevi
- Izrada knjigovodstvenih i drugih softvera
- Bogat izbor informatičke stručne literature

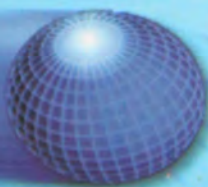
Najkompletnija informatička paleta u Subotici, sa stručnom podrškom na srpskom i mađarskom jeziku i sa stalnim dežurstvom!

Braće Jugovića 5, Subotica, Tel. (024) 555-765 e-mail: support@tippnet.co.yu

SuOnline.NET

Vaš Internet provajder

JER KVALITET JE IPAK BITAN!

Trg Cara Jovana Nenada 15, Subotica
Tel: (024) 559 - 200, Fax: (024) 553 - 365

Goran Rotim	
Turski ključ europskoga straha	6
Ivan Torov	
Podvizi novih gospodara	7
Mirko Sebić	
Niski start i ručna kočnica	8
Dušica Dulić	
Konstitutivna sjednica HNV	10
Intervju	
Nenad Čanak	12, 13
Goran Milić	
Hrvatske jezične posebnosti	17
Vesela Laloš	
Nastavljeno osipanje manjina	19

IMPRESSUM

OSNIVAČ: Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ: Novinsko - izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«, Subotica, Preradovićeve 4

UPRAVNI ODBOR: Tomislav Žigmanov (predsjednik), dr. Slaven Bačić, Milan Ercegovac, Kalman Kuntić, Marija Lovrić, Svetislav Milanković, Slavica Peić, Stipan Stipić, mr. Bela Tonković

V. D. DIREKTORA I V. D. GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA: Zvonimir Perušić

REDAKCIJA: Dušica Dulić, Vesela Laloš, Nikola Perušić, Dražen Prčić, Zlatko Romić, Zvonko Sarić, Robert G. Tilly

TAJNICA REDAKCIJE: Zorica Tikvicki

TELEFON: ++381 24 55 33 55, 21 414

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatska.rjec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

PREPRESS: Wizart Dizajn: Drago Poljaković, Boris Cupać, Lajoš Matejka

TISAK: "Dnevnik" Holding sa p.o. Novi Sad, "Dnevnik" - Štamparija

List je registriran kod Sekretarijata za informiranje Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73

Većina i manjina

Volja većine i potrebe manjine kategorije su koje se prepliću ne samo u politici. U njoj se, zapravo, najčešće sudaraju i ruše jedna drugu, snagom obrnuto srazmernom razvoju demokratske svijesti i institucija. Kod nas su ti sudari jaki, glasni, razorni, ravni prasku, što znači da smo još uvijek daleko od normalnog i običnim stvarima zaokupljenog svijeta.

Scene iz srpske Skupštine, pa i hrvatskog Saobra, gdje manjina izlazi a većina seiri, gdje se legalitet ne poštuje zato što je na suprotnoj strani i gdje se namjesto dijaloga vodi rat teškim riječima, preselili su se na mikro razinu jedne manjinske skupštine, hrvatske.

Konstitutivna sjednica
Hrvatskog

nacionalnog vijeća započela je prisegom, a ubrzo i završila - raskolom. Većini je ostao legalitet, manjini «izvanparlamentarni» pritisak. Beogradski skupštinski bojkoti, koje pamtim iz prethodnog desetljeća, bili su jalovi i samo su produžavali agoniju. Sadašnji subotički bojkot proizvodi agoniju. Srećom, druga su vremena, izmijenjene okolnosti, a i nadležnosti bojkotovanih institucija bitno su različite. Onomad se trgovalo životima, a danas ugledom, narodnim ugledom. Ulog je, dakle, i dalje ozbiljan, takvi bi trebali biti i akteri.

Politika je očito naš najveći problem. Sve ostalo što je životno, a što nas čini uglavnom nezadovoljnima, izvire iz tog beskrajnog međusobnog satiranja većine i manjine. Zbog toga će možda i ove novine nekima izgledati preozbiljnima, ali takva i jest naša stvarnost. Onima koji bi, makar samo čitajući ove novine, da se iskobeljaju iz realnosti, predlažem da se strpe. Čak i vlade imaju pravo na prvih sto dana.

Z. P.

KOLPORTER

Drago mi je da posle niza desetina godina izlazi »Hrvatska riječ« čiji sam i ja bio kolporter pre mnogo godina, **potpredsjednik Vlade RS József Kasza**, »Subotičke novine«, 10. siječnja 2003.

ŽRTVENI JARAC

Činjenica »anonimnog« nasilja također nam omogućuje da izvedemo općenitiju tezu o anti-komunizmu: užitek koji pruža anti-komunističko razmišljanje je u tome što je u slučaju komunizma tako lako igrati igru traženja žrtvenog jarca, okrivljavati Partiju, Staljina, Lenjina, i u konačnici samog Marxa, za milijune mrtvih, za teror i gulage, dok u kapitalizmu nema nikoga na koga bi se mogla svaliti krivnja ili odgovornost; stvari se jednostavno tako odvijaju, anonimnim mehanizmima, mada kad je riječ o gubicima ljudskih života i uništavanju okoliša, razaranju plemenskih kultura, kapitalizam nije bio ništa manje destruktivan..., **Slavoj Žižek**, »Arkzin«, 20. siječnja 2003.

BENIGNI TERORIZAM

Pitamo se, dakle, zašto je terorizam toliko aktualan danas i kako to da je dobio toliko medijski prostor kad je, prema nekim pokazateljima, danas u svijetu više od 40 milijuna pojedinaca ugroženo od AIDS-a, broj ljudi koji godišnje pogine u raznovrsnim prometnim nesrećama je također značajan, a da ne govorimo o negativnim učincima alkohola, nikotina i raznovrsnih droga koji skraćuju život pojedinaca. Protiv njih se ne stvaraju koalicije po principu: »Tko nije s nama, taj je protiv nas.«, **docent dr. sc. Krunoslav Antoliš**, »Glas koncila«, 19. siječnja 2003.

BUSHOVO POJAČANJE IZ HRVATSKE

U.N.-ovim inspektorima, koji u Iraku istražuju postoji li u toj zemlji oružje za masovno uništenje, stiglo je pojačanje iz Hrvatske. Posao im je prikupljanje uzoraka sumnjivih tvari, razne stručne analize i procjena opasnosti pojedinih materijala. Danko Škare djelatnik je Zavoda za organsku kemiju i biokemiju Instituta Ruđer Bošković u Zagrebu, a

njegov kolega Ivan Jukić bojnič Hrvatske vojske s dugogodišnjim iskustvom u poslovima s kemijskim oružjem. Ovaj domaći inspektorski dvojac već je dugo na posebnom popisu stručnjaka za zaštitu od kemijskog oružja, među kojima se biraju eksperti za posebne misije diljem svijeta., »Nacional«, 22. siječnja 2003.

VIZA ZA VOJVODU

Lider Srpske radikalne stranke Vojislav Šešelj nalazi se na listi haških optuženika i samo od procene unutrašnjih i spoljnih političkih neprilika zavisi kada će ta optužnica biti objavljena. Ta vest je u NIN stigla od jednog visokog predstavnika vladajuće koalicije i više diplomata koje imaju nešto bliže kontakte sa Međunarodnim sudom za ratne zločine u Hagu., **Batić Bačević**, »Nin«, 23. siječnja 2003.

PREDSJEDNICI NA OKUPU

Milan Milutinović je inače peti srpski predsjednik neke od država koji je dospeo u haški zatvor. Pre Milutinovića u Hag su dobrovoljno ili nasilno odvedeni i nekadašnji predsjednik Srbije i SRJ Slobodan Milošević, nekadašnja predsjednica RS Biljana Plavšić, bivši predsjednik RSK Milan Martić i bivši član Predsjedništva BiH Momčilo Krajišnik, koji gotovo tri godine čeka na početak suđenja., »Vreme«, 23. siječnja 2003.

PREDNOST ZAHTJEVA

Imam dojam da je predsjednik Prodi otvoren za razmatranje hrvatskog zahtjeva za članstvo u EU. On vidi da je Hrvatska sada u povoljnijim prilikama za to u odnosu prema drugim europskim zemljama koje još nisu dale zahtjev za članstvo., **Mons. Josip Bozanić**, nadbiskup zagrebački i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, »Večernji list«, 18. siječnja 2003.

PAPA U KAMPANJI

U predizbornoj godini, u kojoj se popularnost aktualne vlasti opasno zaljuljala, još jedan dolazak Sv. Oca svakako će se dobro uklopiti u kampanju samohvale koja bi uskoro mogla početi na svim razinama od strane vladajućih. Dolazak u Rijeku

pritom se savršeno uklapa i u sliku koju o sebi posljednjih mjeseci stvara lokalna gradska vlast, okuražena najavama o kreditu Svjetske banke, te vjerojatnom dobivanju Mediteranskih igara 2009. godine., **Tihana Tomičić**, »Novi list«, 25. siječnja 2003.

PODRŠKA

Predsjednici vlada Mađarske, Italije i Slovenije u petak su na sastanku Kvadrilaterale podržali hrvatski zahtjev za punopravnim članstvom u Europskoj uniji i njezinu namjeru da što prije uđe u Uniju. Inače, Hrvatska je u tu inicijativu ušla nakon parlamentarnih izbora 2000. godine., »Večernji list«, 18. siječnja 2003.

ČUDESNA POVELJA

Samo iz saveznog budžeta, koji se puni novcem poreskih obveznika iz Srbije, za sedam meseci pisanja ustavne povelje potrošena su najmanje četiri miliona dinara., »Reporter«, 21. siječnja 2003.

ODREKLI SE SEBE

Meni su socijaldemokrati uvijek bili simpatični, kao i HSS braće Radić, a o HDZ-u ne želim ni govoriti jer bi oni, samo zbog pljačke stoljeća, trebali nestati s političke scene. I što se dogodilo? Socijademokrati su se odrekli svoje temeljne odrednice i prihvatili neoliberalnu doktrinu, koja nam je donijela divlji kapitalizam čiji su rezultati pogubni za društvo u cjelini. Takav sustav je neprihvatljiv za Hrvatsku, ali to današnja vlast, odnosno stranke koje je tvore, neće i ne znaju mijenjati., **akademik Ivan Supek**, »Slobodna Dalmacija«, 25. siječnja 2003.

Aforizmi

- Pronašli smo grešku. Sada možemo raditi novu
- Jedni druge jedemo. Uspostavili smo prirodnu ravnotežu
- U povijesti najistaknutije ličnosti su neprijatelji
- Umjetnost je zamijeniti stolicu bez presjedanja.

Dujo Runje

Nakon gotovo pola stoljeća

Ostvareno pravo na »Hrvatsku riječ«

Piše: Tomislav Žigmanov

Nakon gotovo pedeset godina, list s i m e n o m »Hrvatska riječ« ponovno se pojavljuje u Vojvodini, to jest Srbiji.

Sjetimo se ukratko: Hrvati u Vojvodini imali su informiranje na vlastitom jeziku odmah nakon Drugog svjetskog rata - već 19. listopada 1944. u Subotici je pokrenut dnevni list na hrvatskom »Radio vijesti«. Nedugog je vijeka bio, no koncem je svibnja 1945. u Subotici formirano Uredništvo latiničnog izdanja »Slobodne Vojvodine«, glasila Narodno-oslobodilačke fronte Vojvodine. Prvi broj ovog dnevnog lista izlazi 31. svibnja 1945.

POVIJESNI KONTEKST: Dva mjeseca kasnije, 26. kolovoza 1945., ovaj dnevnik dobiva novi naziv: »Hrvatska riječ«, a listopada 1946. godine ove će se dnevne novine transformirati u tjednik. Krajem lipnja 1956. »Hrvatska riječ« je po partijskom nalogu preimenovana u »Subotičke novine«, a istom je partijskom naredbom napušteno pisanje na hrvatskom književnom jeziku, te se tekstovi pišu ekavicom, na tzv. srpskohrvatskom, točnije na srpskom jeziku. Od tada pa do danas pravog i redovitog informiranja na hrvatskom jeziku u Vojvodini gotovo da nema. Istina, početkom devedesetih pojavljuje se jedno partijsko glasilo, a nešto kasnije još dva: jedan privatni, a drugi crkveni list... Toliko smatramo dovoljnim za reći o povijesnoj ukorijenjenosti »Hrvatske riječi«.

Premda je riječ o bitno različitom vremenu i uopće društvenom kontekstu, ipak ima još nečega vrlo sličnoga s vremenom nakon toga rata: ovo nije nečija privatna inicijativa, nego iza tjednika »Hrvatska riječ« stoji jasno očitovana politička volja šire društvene zajednice. Jer, ponavljamo, u posljednjih se desetak godina informiranje na hrvatskom u Vojvodini putem tiska odvijalo mahom putem privatnih inicijativa, iza čega, osim entuzijazma rijetkih zanesenjaka, gotovo da ništa i nitko nije stajao. Pa

ipak, kao neka vrsta posredovanog rezultata svih tih inicijativa, izlazi i ovaj prvi broj tjednika »Hrvatska riječ«, no sada, naglašavamo, kao lista iza kojeg je stala Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine!

RAZUMIJEVANJE MNOGIH - POTPORA TEK JEDNIH: A sve je počelo ovako: koncem 2000. jedna grupa ljudi u Subotici (*Lazar Merковиć*, pokojni *mr. Josip Buljovčić*, *Milovan Miković* i autor ovog napisa) počima raditi na izradi idejnog projekta osnivanja novinsko-izdavačke kuće na pokrajinskoj razini, a prema modelu kakav već imaju druge manjinske zajednice. U veljači 2001., na svojoj sjednici Upravni odbor Hrvatskog akademskog društva - HAD-a usvaja njihov Prijedlog Nacrta projekta »Osnivanje Javnog poduzeća Informativna izdavačka kuća 'Hrvatska riječ'«, te ga stavlja u daljnju artikulaciju. Kontaktira se s političkim predstavnicima, a zastupnik Hrvatskog narodnog saveza u Skupštini Autonomne Pokrajine Vojvodine *Kalman Kuntić* stavlja inicijativu koncem 2001. u skupštinsku proceduru. Skupština AP Vojvodine na sjednici održanoj 8. svibnja 2002. donosi »Odluku o osnivanju Novinsko izdavačke ustanove 'Hrvatska riječ'«, čime su se stekli prvi valjani formalno - pravni uvjeti za daljnji konkretni rad na osnivanju i konstituiranju Ustanove, koji je trajao do ovog, prvog broja »Hrvatske riječi«. Naporni i veliki rad relativno malog broja ljudi, kojim je upravljao i ravnao Privremeni upravni odbor, rad koji je nailazio kako na razumijevanje tako i na skepsu mnogih, ipak je jedinu istinsku, dakle ne načelnu i deklarativnu, potporu do sada imao od strane dužnosnika u pokrajinskoj administraciji!

A temeljna je svrha ovoga lista sadržana u ostvarivanju prava na informiranje građana hrvatske nacionalnosti na vlastitome jeziku, a izdavat će ga istoimena novinsko - izdavačka ustanova, čiji je osnivač, rekoso već, Skupština AP Vojvodine. Ova će nakladnička kuća raditi još i na planu naklade dječjeg lista, zatim časopisa za kulturu, znanost i umjetnost, te knjiga na hrvatskom jeziku. Naravno, kada se za to stvore pretpostavke.

A sve je do sada iznijeto, čini se, od presudnog značaja za hrvatsku manjinu u Vojvodini. Tako se, naime, na najbolji način priznaje da i oni Drugi mogu ne samo informirati se na vlastitim jezikom koliko to da taj pothvat i politički i materijalno bude podržan od strane države, a da se, osim načela struke, ne uvjetuje ničim drugim. To je osobito važno za hrvatsku manjinsku zajednicu u Vojvodini, koja nakon raspada SFRJ kao nova manjina nije bila u prilici na institucionalan način upražnjavati svoja prava. Štoviše, ona u sferama javnosti i od državnih instanci često nije bila u prilici imati bilo kakav oblik javnog priznanja, nego...

MISIJA U SLUŽBI ISTINE: No, važnim nam se čini još i pitanje što će u »Hrvatskoj riječi« pisati? Naravno, sve ono što je od značaja za građane ove zemlje, ali i za ljude koji je budu čitali, to jest kojima je ona namijenjena. To znači da će »Hrvatska riječ« referirati na događaje političke, društvene, kulturne... provenijencije od opće važnosti, ali se neće libiti pisati i o onima koji neposrednije dotiču hrvatsku manjinu, te stidjeti o onim svakodnevnim. Bit će to, drugim riječima, društveni, politički, kulturni i obiteljski tjednik na hrvatskom jeziku.

Pri tomu će se oni koji je budu pravili služiti zlatnim pravilima struke: pisati istinito o događajima, objektivno, pravodobno... Ne padati u napast, o toliko ovdje iskušavanog, pristrasnog novinarstva, novinarstva preovisnog o političkoj moći, koje je spremno služiti se lažima, te govoriti jezikom mržnje. Ne. Toga ovdje neće biti. Ovdje mora biti svega tomu suprotno: biti i ostati u funkciji Istine, Pravde, međusobnog razumijevanja...

To će biti rukovodna načela. Oko njih se mora stalno voditi računa. No, stalno o »Hrvatskoj riječi« moraju voditi računa i oni zbog kojih list i postoji - a to ste Vi, čitatelji. Jer, ukoliko Vas ne bude bilo, onda je i ova riječ tek riječ vapijećeg u pustinji. Stoga nam je i sudbina uveliko zajednička... Radimo onda skupa na vlastitom boljitku. Jedni na čast struke, a drugi u prilog vlastite budućnosti i općeg dobra.

Autor je predsjednik Privremenog upravnog odbora

Nakon jakog Saddama, nova politička karta regiona?

Turski ključ europskoga straha

Piše: Goran Rotim, novinar HRT-a

Da nam na najrazličitijim mjestima brane snimanje kamerama, pa čak i fotografiranje najobičnijim »idiotima«, navikli smo. Od Buenos Airesa do Kopenhage i Canberre, mi novinari uvijek smo na suprotnoj strani u »prirodnom ringu« s raznoraznim »sigurnjacima«, njihovim zabrinutim pogledima i znakovitim mahanjem njihovih prstiju. Ništa drukčije nije bilo ni prošloga tjedna u Bruxellesu. Jedino je već na pozivu bilo naznačeno »No cameras allowed« (kamere nisu dopuštene). Iako na seminaru u mojoj, hrvatskoj skupini, nisu bili samo novinari već i sveučilišni profesori, te predstavnici nevladinih organizacija. Sve drugo je jednako. Putovnica na ulazu, bedž s imenom, rentgen kontrola, pretres torbi, metal - detektor. Da, i na vrhu čelične ograde je bodljikava žica što u današnje vrijeme nije baš uobičajena pojava. Kad se prođe žica i ograda, dobro poznati kadar: dvostruka brončana NATO-ova četverokraka zvijezda na okruglom zelenom travnjaku. Iza nje - nizovi niskih zgrada, neke od tipične sjevernjačke tamnosmeđe opeke, neke od betona, svaka pojedinačno još ogradena dvometarskom čeličnom ogradom... Bruxelles, kažu, nije naročito hladan grad. Kiša skoro neprekidno rominja. Njegovi stanovnici već su zaboravili kako izgleda sunce. Neki od »stanovnika« ovoga golemog kompleksa i kako izgleda dnevno svjetlo...Domaćini su moju skupinu nazvali »Croatian Opinion Formers«. Na ulazu u svaku zgradu obješena je ploča s oznakom stupnja sigurnosne pripravnosti. Stoji: »Bravo«! Budući je već iz akcijskih filmova poznat niz »alpha«, »alpha plus«, »bravo«, »charlie«, »delta«, - jasno je kako ova kišna zima nije obično, mirno, dosadno doba.

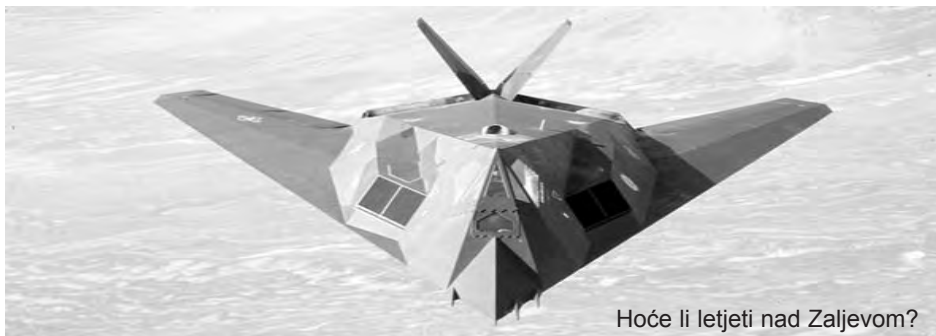
Irak. Može li itko ovdje misliti na nešto drugo u vremenu u kojem živimo - mislio sam slušajući predavače kojima to i nije bila glavna tema? »NATO ima

obvezu braniti Tursku«, »Moramo održavati jedinstvo NATO-a«, »Znakovita je izjava Njemačke da i ona ozbiljno shvaća svoju obvezu (obrane članice po Članku 5. Povelje NATO-a, - Tursku)«, »ne vjerujem da će se NATO uključiti u taj sukob (s Irakom), ako ga bude, mislim da će to biti ad hoc koalicija kakvih je već bilo«... Sve su ovo rečenice predavača, jednog od najviših dužnosnika NATO-a, jednoga od 15 predavača. Na žalost, izgovorene su »off the record«, što znači - mogu se citirati, ali bez navođenja imena onoga tko ih je rekao.

Prije dvanaest godina, u Prvom zaljevskom ratu, doista je postojao bjelodani razlog za vojnu intervenciju. Irak je osvojio Kuvajt. Zapadna koalicija ga je oslobodila temeljem Članka 7. Povelje UN-a. Danas, Amerika se plaši da

I tu je osnova moralnog rasapa Europe i Amerike. Europa ne želi sudjelovati u nečemu što može voditi potpunom nestanku međunarodnoga prava, nečemu što negira temeljne vrijednosti na kojima su sazdane demokracije od Atene do Osla. Amerika se jednostavno plaši terorizma, a o međunarodnoj pravdi i pravu, ranjena Jedanaestim rujnom, nije u stanju razmišljati...

Zato »veoma visoki dužnosnik« NATO-a priča o »obvezi obrane Turske«. Turska je ključ za eventualno uvlačenje europskoga NATO-a u novi Zaljevski rat. Bude li rata, irački Kurdi na sjeveru nadaju se slobodi. Kao i irački Šiiti na jugu. Nestane li jakoga Saddama Huseina i njegova Iraka - mijenja se politička karta. To turski Kurdi, nastan-

Hoće li letjeti nad Zaljevom?

prijeteeće oružje, kemijsko, biološko, možda i nuklearno ne doprije u ruke čovjeka poput Muhameda Ate koji je svoj i život tisuća nevinih civila okončao u ruševinama Svjetskog trgovačkog centra u New Yorku 11. rujna 2001. No, gdje su sve te kemijske granate, strašni biološki otrovi, spojevi za proizvodnju nuklearne bombe? Koliko god se stotinjak inspektora UNMOVIC-a i IAEA u iračkoj prašini trudilo pronaći ih, a doista se trude, to im ne polazi za rukom. Svejedno, Washington grmi o tome da se Irak mora razoružati, pružiti dokaze o svojoj nevinosti... Kazneno pravo počiva na ideji o obvezi Optužbe da predoči dokaze o krivnji kako bi se uopće pristupilo Sudu i suđenju, a ne Obrane da predoči dokaze o nevinosti kako bi se izbjegla kazna. I to bez suđenja, ili možda tek po kratkom postupku. U pitanju je možda i stotinu tisuća života! Ljudskih.

jeni uz granicu s Irakom, vjerojatno neće promatrati uz program CNN-a. Mogući nemiri unutar turskog teritorija mogli bi se kako-tako smatrati napadom na Tursku, članicu NATO-a. A napad na bilo koju zemlju-članicu, prema poglavlju 5. Povelje NATO-a, smatra se napadom na cijeli Sjevernoatlantski savez i obvezuje sve druge na zajedničku obranu. Tako je ključ mira ili rata od Mađarske do Portugala u rukama - turskih Kurda. No, europskome dijelu NATO-a turski ključ je najelegantnije rješenje za »odrađivanje« nekog pozadinskog ratnog posla na »mala vrata«. Pitanje je hoće li se ta vrata i otvoriti.

Bilo bi lijepo da bubnjevi rata utihnu prije prvoga metka. I da u sjećanju ostane samo jeka. A kemijske bombe, biološki otrovi i spore, nuklearni spojevi, ako ih i ima gdje ih ne bi smjelo biti, zacijelo se mogu uništiti i bez prolijevanja krvi. I nafte.

Domaći politički triler

Podvizi novih gospodara

Piše: Ivan Torov, komentator Politike

Kad bi neki hollywoodski filmski majstor htio snimiti politički triler, polovicu posla završio bi ako bi proveo izvjesno vrijeme u Srbiji. Nema, kažu, ničeg podsticajnijeg

od političkog galimatijasa, koji su novi gospodari Srbije stvorili, od njihove neutoljive ambicije i sposobnosti da svoje računice i kalkulacije nametnu kao općedržavne interese, pa makar država ponovno zbog toga otišla pod međunarodni stečaj. Ali i od njihove urođene sklonosti da svaki problem riješe na svoj način: pijačnom (parlamentarnom) trgovinom, osmišljenim aferama i skandalima ili - ne daj bože - haus-torskim likvidacijama i dizanjem tvornica u zrak.

Ako je do skora Milošević bio srpska sudbina, čak božja kazna za sve one koji su godinama »s đavolom tikve sadili«, što onda reći o autorima »nove srbijanske demokracije«, Koštunici i Đinđiću? Po čemu ih razlikovati od svog dojučerašnjeg učitelja i mentora, sada glavnog sheveningenskog stanara? Šereti bi rekli da je utjeha ovdašnjem tranzicijsko sluđenom građanstvu što vjeruje da se, kako god bilo, Milošević ne može ponoviti. Bar ne u obliku preduge autoritarne, čak apsolutističke vladavine, nekih novih »nacionalnih, oslobodilačkih ratova«, još jednog uzdizanja u »neprikosnovene nebeske visine«.

Koliko je ta nada utemeljena na procjeni da su i Đinđić i Koštunica, pa s njima i (Velja) Ilić, Čović, Pelević (Šešelj i Mićunović su vječiti), prolazna pojava na putu k obećanom kapitalističkom prosperitetu, toliko je obeshrabrena činjenicom da nema toga što ovdašnje plemenske (stranačke) poglavice neće priložiti na oltar svojih nepopravljivo bolesnih ambicija kao žrtvu.

Srbija je danas u novom košmaru, čini se, u mnogo čemu delikatnijem nego do 5. listopada. Tada se bar znalo što je što: na jednoj strani ste imali Miloševića, njegove ukućane, dvorjane i sejmene,

nacionaliste i profitere svih boja i fela, na drugoj ove druge, sada - prve. Danas se više ne zna tko je vlast, a tko opozicija, tko divani na »čardaku ni na nebu ni na zemlji«, tko kome i zašto smiješta i namiješta, gdje je granična crta između čiste i nekompromitirane politike i gemiš-ta u kome se ispomiješalo gotovo sve. I kad je teško pogoditi tko je političar, a tko ekstraprofiter, tko policajac ili »bezbednjak«, a tko mafijaš; kome je stvarno stalo da Srbija pregrmi ovu tešku kriznu etapu, kome da sve to valjano - naplati.

Sindrom polovično obavljenog posla, nedovršene revolucije, sada se Srbiji vraća kao bumerang. Pokazalo se da su 5. listopada Miloševićevi oponenti bili »nemilosrdni i nepokolebljivi« revolucionari, dan kasnije »rođeni demokrate«, kojima je svako nasilje strano. »Batalili« su motke i bagere, počeli stvaralački razmišljati o svojim budućim kabinetima, tajnicama, blindiranim automobilima, apartmanima, fikusima, »zamrznutim« osobnim tvrtkama.

Samo što se počela buditi iz dugotrajnog nacionalističkog hipnotičkog sna, Srbija je uletjela punom parom u letargiju i bunilo. Uvjerili su je »novi demokrati« da se s njima (poslije Slobe) nema što brinuti, da se ne opterećuje mondijalističkim naklapanjima o moralnom pročišćenju zbog grijehova nacionalističke i ratnozločinačke prošlosti. Uvjerili su je, u stvari, da je Milošević bio puki nacionalistički blefer, dok su oni, autentični, pravi obrazovani nacionalisti, koji će Miloševićeve »pobjedničke« bitke »civilizirano« privesti kraju drugim sredstvima. Bez ratova, populističkog divljanja, etničkog čišćenja, ali i uz obećanje da će svijet uvjeriti da su za zločine na ovim prostorima Srbi krivi bar koliko i oni drugi.

Izostalo je distanciranje od jedne katastrofalne politike, lustracija je postala predmet ruganja, a sve je to, na kraju, krunisano olako datim obećanjem da ćemo se s mafijom, ratnim profiterima, lopovima, ostacima bivšeg režima razračunati čim Srbija uplovi u mirne rajske vode nekih novih »brzih pruga«, »koridora 10, 11, 12...«, ekonomskog i socijalnog blagostanja. I kad ih, logično, prepoznamo.

Da ne živimo u Srbiji, pa da im pov-

Informator

Drugačije o manjinama

U Subotici je 28. siječnja održan Okrugli stol na kojemu je predstavljen »Informator o manjinskim zajednicama u Vojvodini« časopis što ga već četiri godine objavljuje Centar za multikulturalnost iz Novog Sada. Kako je tom prigodom istaknuo urednik lista mr. Dragan Prole uređivačka politika ovog glasila, koji izlazi dvomjesečno, inzistira na jačanju kulturnih i komunikacijskih veza između manjina i

većine, ali isto tako i između različitih manjinskih zajednica. Informator realizira uredništvo časopisa u suradnji sa suradnicima iz dvadesetak vojvođanskih gradova i naselja, a financijski ga potpomažu Fond za otvoreno društvo, Savezno ministarstvo etničkih i nacionalnih zajednica, te Tajništvo za manjine Autonome Pokrajine Vojvodine. Projekt se koncipira tematski i prati aktualna događanja, tako da su neki od brojeva bili posvećeni nacionalnim vijećima, obrazovanju na jezicima nacionalnih manjina, ulozi nevladinih organizacija u ostvarivanju manjinskih prava, položaju žena u manjinskim zajednicama, itd. Kako je ispred Fonda za otvoreno društvo istaknuo Tomislav Žigmanov u časopisu se nalaze i tekstovi o pluralizaciji unutar manjinskih zajednica, koje se više ne predstavljaju kao potpuno identično idejno tkivo. List nailazi na marginaliziranje od strane elita manjinskih zajednica jer se u njemu kontinuirano govori i o problemima u zajednicama te otvaraju tabui koji neke stereotipe razbijaju. Kako je zaključio urednik mr. Dragana Prole prekid folk-lornog pristupa manjinskim zajednicama i organiziranje medijskog prostora za javne debate glavi su razlozi što se ovaj dvomjesečnik nerijetko koristi kao arhivska građa o temama koje nisu u žiži

Vojvođanski kompromisi

Niski start i ručna kočnica

Kroz meandre političkih, a ne ekspertskih dogovora došlo se, zapravo, do odluke da se ide s jedinstvenom verzijom teksta, a ne s dvije koje bi svaka za sebe izražavale autonomističko i centralističko viđenje stvari. Kompromis? Prije bi se reklo da je riječ o dobro dogovorenoj strategiji.

Piše: Mirko Sebić

Koncem proteklog tjedna potpredsjednik pokrajinskog Izvršnog vijeća i visoki dužnosnik Lige socijaldemokrata Vojvodine, inače zadužen da u ime ove stranke sudjeluje u radu pokrajinske komisije za izradu prednacrt konstitutivnog akta AP Vojvodine, Aleksandar Kravić potvrdio je da će konačno usuglašavanje teksta osnovnog zakona biti završeno na plenarnoj sjednici ove komisije koja se očekuje za otprilike dva tjedna. Tako navodno sve teče po planu i nema nikavih dilema oko toga hoće li, ili ne, Vojvodina kroz glasačku volju svojih parlamentaraca iznjedrati nešto kao nacrt Ustava.

Kravić vjeruje, kako je prošlog tjedna izjavio novosadskom »Dnevniku«, da će za nekoliko tjedana biti gotova finalna verzija koja bi se pred zastupnicima Skupštine Vojvodine trebala pojaviti kao jedinstven tekst, uz možda jednu mogućnost, koja se odnosi na sadržaj zakonodavne, izvršne i sudske vlasti. Kroz ono u što visoki dužnosnik LSV-a vjeruje, i što se već nekoliko tjedana u javnosti ističe, dovoljno se rječito odslikava ono što zapravo jest na stvari. Na stvari je politički dogovor i to između LSV-a i DS-a, stranaka koje inače dominiraju u procesu upravljanja pokrajinskim parlamentom i procesom javne rasprave o prednacrtu konstitutivnog akta. Jer, kroz meandre političkih a ne ekspertskih dogovora došlo se zapravo do odluke da se ide s jedinstvenom verzijom teksta, a ne s dvije, koje bi svaka za sebe izražavale autonomističko i centralističko viđenje stvari. Kompromis? Prije bi se reklo da je riječ o dobro dogovorenoj strategiji.

AUTONOMAŠI I CENTRALISTI:

Prednacrt osnovnog zakona AP Vojvodine upućen je koncem listopada na javnu raspravu i to u vidu koji je imao dvije veoma različite verzije teksta: jedna je bila u duhu autonomističke ideje,

pisana rukopisom dosljednog autonomišta, a nasuprot njoj stajala je verzija DS-a koja je pazila da odredbe ovog teksta ne prijeđu mnogo okvire zadane omnibus zakonima.

Predstavnici DS-a u radu komisije žestoko su se protivili takvim odredbama kao što je uvođenje institucije predsjednika APV, Pokrajinskog vrhovnog suda i Narodne banke Vojvodine, što su i inače odredbe koje djeluju razdražujuće i mirišu na separatizam svakom dosljednom centralistu. Ali i mnoge druge odredbe sadržavale su brojna alternativna rješenja, pa je prednacrt djelovao kao zaista široka platforma za razgovore. Ali razgovore koji bi uslijedili tek poslije jasno definiranog političkog konsenzusa. No, baš ovdje stvari nisu najjasnije, i baš tu se otvara pukotina koja otkriva tijelo političkog pragmatizma. Naime, od samog početka nije jasno je li riječ u o nacrtu za ustav Vojvodine, i ako jeste, u kom će odnosu taj tekst biti s novim ustavom Srbije. Iz političkih tabora upravo LSV-a odgovara se da i nije važno kako će se ovaj dokument zvati (pa se tako nikako i ne zove, samo se označava kao »konstitutivni akt«) već da je navodno važno da on izrazi »konstitutivnu suštinu«. Kad se već ovaj bitni moment preskoči, onda nije jasno s kojih se pozicija raspravlja i na što se argumentacija u takvim raspravama oslanja. Odnosno, zašto su neka rješenja sporna, a druga pak nisu.

Bilo kako bilo, Aleksandar Kravić

U slučaju »konstitutivnog zakona«, kao i u izbjegavanju da se odredi prema Ustavnoj povelji o zajednici Crne Gore i Srbije vojvođanski parlament, odnosno njegovi politički agensi LSV i DS, pokazao je da autonomišku stvar u Vojvodini treba prolongirati iz interesa pragme, a neki kažu i iz interesa nove preraspodjele vojvođanskog bogatstva kroz navodnu privatizaciju.

nam je ponovio da u vezi s pomenutim spornim pitanjima neće biti nikakvih problema, tvrdeći da LSV neće inzistirati na tome da Vojvodina dobije predsjednika, vrhovni sud i narodnu banku, ali da će unatoč ovom odustajanju tekst nacrt zadržati autonomaški karakter.

BENGALSKE VATRE: Druga strana u ovom procesu, DS, također nema dileme oko postizanja kompromisa. Naime, nema sumnje da će se tekst pojaviti u jedinstvenoj verziji. Ali ako se pažljivo osluškiju izjave pokrajinskih čelnika DS-a, može se zaključiti da autonomaško idiličnoj pastoralnoj slici upravo nedostaje okvir, pa je slika malo mutna i na rubovima nejasna. Naime, kako je nedavno izjavio predsjednik PO DS-a Bojan Pajtić, nije baš sasvim jasno kad će se osnovni zakon naći pred vojvođanskim parlamentom i to upravo zato što nije definirano treba li vojvođanski osnovni zakon usvajati prije donošenja novog ustava Srbije i uputiti ga kao prijedlog republičkom parlamentu ili ustavnoj komisiji koja radi na nacrtu novog srpskog ustava, ili pak pomenuti zakon treba usvojiti poslije donošenja novog srpskog ustava.

Ako se ovako otvoreno tvrdi da nema slaganja oko osnovne političke strategije, naime oko toga što se suštinski s ovim tekstom želi učiniti, onda cijela priča može ličiti na raspaljivanje bengalskih autonomaških vatri, koje niti griju niti pale. Mnogi, ozbiljni analitičari primjećuju da je u slučaju »konstitutivnog zakona«, kao i u izbjegavanju da se odredi prema Ustavnoj povelji o zajednici Crne Gore i Srbije vojvođanski parlament, odnosno njegovi politički agensi LSV i DS, pokazao da autonomišku stvar u Vojvodini treba prolongirati iz interesa pragme, a neki kažu i iz interesa nove preraspodjele vojvođanskog bogatstva kroz navodnu privatizaciju. Ukoliko je to točno, onda

Politika i mediji

TV Novi Sad ili samo vas gledamo

Popis od nekoliko desetina »prekobrojnih« u RTV Novi Sad kojima se sprema otkaz ili odlazak u mirovinu, a koji je neslužbeno osvanuo u medijima pred desetak dana pokrenuo je lavinu ne samo sindikalnih reakcija

Piše: Mirko Sebić

Kao je prošlog petka u posjetu, koji je trajao duže od dva sata izaslanstvo čak četiri sindikalne organizacije RTV Novi Sad »informirala« predsjednika pokrajinske Skupštine Nenada Čanka o razlozima najavljenog štrajka, malo se tko sjetio da je negdje oko novogodišnjih praznika upravo predsjednik vojvođanskog parlamenta, gostujući u emisiji Milovana Nedeljkova, najavio ili

barem inspirirao upravo ovakve oblike angažmana. Gospodin Čanak se na pitanje Nedeljkova, koji je i glavni urednik Informativnog programa TV Novi Sad, što će biti s televizijom u kojoj upravo gostuje odgovorio kontrapitanjem: »A, šta ste vi kao zaposleni učinili da sa njom nešto bude ?«.

kolektivnih ugovora JP RTS, kao i da se dostave informacije o načelima i mjerilima za utvrđivanje tehnoloških viškova, te da se izradi nova sistematizacija radnih mjesta. Štrajkači se također zalažu za hitno sprovođenje Zakona o radiodifuziji.

Na posljednjem zboru radnika prisutni su gotovo jednoglasno, uz pomenute zahtjeve, zatražili i ostavku generalnog direktora Aleksandra Crkvenjakova i direktora RTV Novi Sad Petra Jovanovića, kao i ostavke svih članova UO RTS-a.

Prošlog petka predsjedniku Skupštine Vojvodine ponovno je postavljeno pitanje, koje ne mora biti baš samo političko: čija je zapravo RTV Novi Sad?

Što se valja Novim Sadom?

Fotografija: Mihály Novák

Predsjednik Nenad Čanak, koji je pred više od godinu dana onako spektakularno pred tv kamerama te iste televizije razlupao tablu RTS-a u petak je odgovorio: »Nije tačno da je nadležnost RTV Novi Sad vraćena Vojvodini Omnibusom, jer nam nisu vraćeni izvori finansiranja.

Obezbeđivanje novca je

Uz malo pretjerivanja moglo bi se tvrditi da su zaposleni u ovoj medijskoj kući ozbiljno shvatili predsjednika Čanka i odlučili da stvari uzmu u svoje ruke. Štrajkači naime traže da se stavi izvan snage nezakonito donijeti Pravilnik o JP RTS i da se suspendira famozni popis s prekobrojnima čije je javno objelodanjivanje i bilo inicijalni pokretač ovih događaja, zatim da se nastave pregovori oko donošenja pojedinačnih

pitanje obezbeđivanja mogućnosti finansiranja Vojvodine uopšte, a to je pitanje postojanja i opstojanja AP Vojvodine uopšte.«

Pitanje prekobrojnih u RTV Novi Sad, odnosno pitanje načela na temelju kojih će se njihov broj odrediti, tako je postalo prvoklasno političko pitanje o autonomiji Vojvodine. Nije slučajno što baš na mediju kakav je regionalna televizija (vidljiva u cijeloj Pokrajini) medi-

ZA OBIDENI

Pokrajinsko tajništvo za informiranje, čije je djelovanje na zboru zaposlenih u RTV Novi Sad, održanom prošlog utorka, također bilo kritikovano, oglasio se krajem prošlog tjedna priopćenjem:

»U povodu učestalih informacija i komentara o pitanju 'neraspoređenih' radnika u Radio-televiziji Novi Sad u sredstvima javnog informiranja ističemo da je akt o novoj sistematizaciji poslova i zadataka u Radio-televiziji Srbije usvojio UO RTS-a, čijoj su izradi, u okviru svojih ovlašćenja, sudjelovali i rukovodioci RTV Novi Sad. Skupština i Izvršno vijeće Autonomne pokrajine Vojvodine, kao ni Pokrajinsko tajništvo za informacije, u tome nemaju nikakvog udjela, iako ocjenjujemo da je to jedan od nužnih poteza u konsolidaciji prilika u Radio-televiziji Novi Sad i njenom osposobljavanju za pripremanje i emitiranje programa radiodifuznog javnog servisa.

Istodobno, skrećemo pažnju na činjenicu da je prema istoj proceduri 126 radnika JP Forum Holding napustilo poduzeće, što u javnosti nije imalo posebnog odjeka.«

jska sloboda i autonomija iniciraju političku priču. Isto tako nije slučajno da se

upravo sada promovira projekt o regionalnim TV stanicama po Vojvodini, što je inače sustavno rješenje koje predviđa novi zakon o radio-difuziji, ali je jedini problem što se pomenuti zakon još ne primjenjuje, a RTV Novi Sad još, koliko znamo, postoji, pa bi joj onda barem

Održana konstitutivna sjednica HNV-a

Usvajanje statuta - povod ili razlog novih neslaganja?

Početak konstitutivne sjednice Hrvatskog nacionalnog vijeća, kojom je 25. siječnja predsjedavao najstariji vijećnik Josip Gabrić, bio je jedini trenutak jedinstva nazočnih vijećnika, osobito dok su svi uglas polagali prisegu. Sve poslije toga bilo je u znaku neslaganja i netrpeljivosti do te mjere da je 14 vijećnika napustilo skup. Točka spora bilo je utvrđivanje dnevnog reda, odnosno rasprava o statutu.

Naime, dok su vijećnici DSHV-a bili za to da se na sastanku imenuje Statutarna komisija koja bi izradila Statut HNV-a za sljedeći susret, druga struja (20 vijećnika okupljenih oko HNS-a) inzistirala je na raspravi o statutu koji su oni već pripremili za sastanak. Vijećnici DSHV-a bili su protiv, očekujući preglasavanje i usvajanje statuta, te su stoga protivnicima zamjerali na nedemokratskičnosti, jednomnolju, nelegitimnosti i brzopletosti

u pripremi osnovnog akta ovog jedinog zastupničkog tijela Hrvata u Jugoslaviji. Većinska je skupina optužila vijećnike DSHV-a da namjerno nastoje odugovlačiti s registriranjem Hrvatskog nacionalnog vijeća, jer im sastav Vijeća ne odgovara, zatim ukazala na veliku potrebu u zajednici za što skorijim otpočinjanjem rada HNV-a, te da se predloženi statut i poslije usvajanja može mijenjati na nekoj od sljedećih sjednica kad već druga struja nije na ovaj susret

donijela svoj prijedlog ovoga dokumenta.

Budući da se, po tko zna koji put kompromis nije mogao naći, na glasovanje je predsjedavajući stavio prijedlog o formiranju Statutarne komisije. Kako prijedlog nije prošao, 14 vijećnika DSHV-a (od 15 nazočnih) napustilo je skup. Preostali vijećnici su, uz iskazano žaljenje zbog nastalih okolnosti, nastavili rad i usvojili Statut HNV-a, izabrali za predsjednika mr. Josipa Ivanovića, a za tajnika Ladislava Suknovića, te donijeli odluku o pristupanju registriranju. Na kraju dvosatnog sastanka nazočnim vijećnicima obratio se novoimenovani predsjednik mr. Josip Ivanović koji je istaknuo da će se zalagati za integraciju na više razina, počevši od onih unutar HNV-a i hrvatske zajednice, do integracije ove manjinske zajednice u državi u kojoj živi.

Fotografija: Mihály Novák

Trenutak raskola

VIJEĆNICI HNV :

- mr. Josip Ivanović, *predsjednik*
- Josip Gabrić
- Josip Pekanović
- mr. Bela Tonković
- mr. Mato Groznica
- Milivoj Prčić
- Marija Turkalj
- Branko Horvat
- Slaven Dulić
- mr. Andrija Kopilović
- Slavko Benčik
- Bela Ivković

- Petar Kuntić
- Lazar Vojnić Hajduk
- Dujo Runje
- Joza Kolar
- Antun Kaić
- Josip Pekanović
- Zoran Vojnić Tunić
- Milka Dina Drašković
- Slavica Peić
- Olga Šram
- Tatjana Melvinger
- Stipan Stipić

- Marko Berberović
- Šima Raič
- Josip Ivanković
- Ladislav Suknović, *tajnik*
- Grgo Kujundžić
- Đorđe Čović
- Mirko Ostrogonac
- Stipan Stantić
- Vladimir Bošnjak
- Stipan Šimunov
- Zdenko Đaković

mr. Josip Ivanović:

»Život će pokazati što treba mijenjati«

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća mr. Josip Ivanović prokomentirao je za »Hrvatsku riječ« subotnje nesuglasje sa nositeljima liste B:

»Dvadeset vijećnika je stalo na stanovište da prijedlog statuta treba usvojiti, jer taj prijedlog smatramo za pravni okvir funkcioniranja Hrvatskog nacionalnog vijeća. Zbog nemogućnosti da se dođe do kompromisa, nastala je rasprava, te je 14 vijećnika napustilo sjednicu. Nakon toga, statut je usvojen, izabran je predsjednik i donijeta je odluka o registraciji Vijeća. Ne smatramo da je usvojeni statut neizmjenljiv. Život će pokazati što treba mijenjati. Dvadesetomog siječnja predan je zahtjev za registraciju u Saveznom ministarstvu nacionalnih i etničkih zajednica. Čekamo rješenje o registraciji i nastavljamo s radom.«

Bela Ivković i Josip Ivanović

Fotografija: Mihály Novák

Koje su zadaće nacionalnih vijeća?

Prema Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, koji je usvojen prije gotovu godinu dana, nacionalna vijeća se utemeljuju radi ostvarenja prava na samoupravu u pojedinim oblastima. To su pitanja službene uporabe jezika i pisma, obrazovanja, kulture, te informiranja na jeziku nacionalne manjine. Zadaća je nacionalnog vijeća i da sudjeluje u procesu odlučivanja, da samo donosi odluke, te da osniva ustanove koje će se baviti navedenim oblastima.

Organi države, pokrajine i lokalnih samouprava bi prigodom odlučivanja o službenoj uporabi pisma i jezika, obrazovanja, informiranja i kulture trebali tražiti mišljenje nacionalnih vijeća.

Na saveznoj razini bi trebao biti formiran i Savezni savjet za nacionalne manjine, u kojem će članovi biti predstavnici nacionalnih nacionalnih vijeća. Posebna izborna pravila o izboru nacionalnih vijeća će biti regulirana zakonom, a do donošenja takvog zakona, vijeća biraju skupštine elektora nacionalnih manjina. Manjinska nacionalna vijeća se formiraju na principu dragovoljnosti, izbornosti, proporcionalnosti i demokratičnosti - stoji u zakonu.

mr. Bela Tonković:

»Nije prihvaćena demokratska procedura«

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini mr. Bela Tonković za naš list je izjavio: »Osnivanje Hrvatskog nacionalnog vijeća smatram da je za cijelu hrvatsku zajednicu u Saveznoj Republici Jugoslaviji vrlo značajan i važan događaj. Ovako jedan važan gremi trebao bi okupiti sve one koji su stekli legitimitet predstavljanja hrvatskog naroda i to mora svatko poštivati. Mora poštivati i pluralnost interesa koji su zastupljeni. Meni je vrlo žao što lista A nije prihvatila neku normalnu demokratsku proceduru koja je uobičajena u Europi i kod nas u posljednjih desetak godina da se pri ovako važnom događaju stvori jedna platforma na kojoj će se moći okupiti svi i koja će dugoročno moći biti okvir unutar kojega će se raditi. Lista A nije prihvatila osnivanje jedne zajedničke komisije za stvaranje statuta i time je nastavila »forumšku« metodu rada, što za nas nije bilo prihvatljivo ni do sada, pa ni sada. Ovim predloženim statutom se ne poštuju najosnovniji demokratski principi, nastoji se institucionalizirati razdor među Hrvatima i uvode se takve gadne igre koje se ni Milošević nije usudio primijeniti. Za nas takvo nešto nije prihvatljivo i mislim da javnost mora znati da ovo što se u subotu dogodilo, tu nema pobjednika i da je tu gubitnik hrvatski narod. Mi smo spremni nastaviti rad u Hrvatskom nacionalnom vijeću čim se stvore uvjeti za to«.

Slaven Dulić i Bela Tonković

Fotografija: Mihály Novák

Nenad Čanak, predsjednik Skupštine AP Vojvodine

Nismo imali odljev ekstremista, nego umjerenih

Intervju vodio: Zlatko Romić

»Ne trebate vi političare nego političari vas.«

Ovu rečenicu nedavno je izgovorio jedan poznanik, zanimajući se za »sudbinu« prvog (i, vjerojatno, svih ostalih) broj(ev)a »Hrvatske riječi«.

Nepromišljeni odgovor u prilog njegovoj tvrdnji bio bi potvrđan. Međutim, samo onda ukoliko bi se zaboravilo tko je to išao hladiti uzavrljelu krv nakon što su neki ovdašnji političari (iz Subotice) - poput putovanja na Mjesec - odlazili u Srijem, pobadajući simbolični barjak pred vrata svakog doma na koja je sutradan pokucao vratar. Ili: kada bi se zaboravilo tko je to u Senti, okruženoj tenkovima, pozivao građane da se ne odazivaju izazovu masovne klanice, a zatim sam bio u prilici, kao »dobrovoljac JNA«, pisati vlastita iskustva na temu oslobodilačkih ratova. Ili: tko se to od političkih lidera sve vrijeme zalagao za vrijednost(i) različitosti građana Vojvodine, koji su krunisani hrvatskim, kao šestim službenim jezikom na ovom teritoriju. Ili: čije su to devise »di su novci«, »tačku na pljačku«, »čiji su naši novci«... koje povezuju građane Vojvodine, ma

kojim jezikom govorili, kojim pismom pisali i s koliko se prstiju krstili?

Odgovor na to pitanje samo je jedan: Nenad Čanak, koji je od predsjednika LSV-a »evoluirao« u predsjednika Skupštine Vojvodine, zadržavajući iste vrijednosti kao moguće modele funkcioniranja državnih vlasti.

Dokle se stiglo s izradom Ustava Vojvodine i kada slijedi njegovo usvajanje?

Osnovni zakon je u završnoj fazi i za nedelju dana treba da bude završen kao predlog. Siguran sam da ćemo do kraja februara imati sednicu sa jednom tačkom dnevnog reda, a to je usvajanje osnovnog zakona.

S obzirom da su u Vojvodanskom bloku, kao najjače stranke, ostale LSV i SVM, može li se na ostvarenje autonomije računati bez potpore stranaka sa sjedištem u Beogradu, DS-a i G 17 plus prije svih?

Moram reći da je gotovo sigurno da se ne može ništa uraditi ako se ne bude širila baza onih koji će ići za širom autonomijom Vojvodine.

Kakvom vidite ulogu »Hrvatske riječi« u medijskoj slici glasila na manjinskim jezicima u Vojvodini?

Mogu samo da poželim sreću jednom ovakvom listu. Zamišljam ga kao list koji će oko sebe okupiti građane Vojvodine, pripadnike hrvatske nacionalne zajednice u Vojvodini, kao i sve druge njene građane koji su raspoloženi da stvari pogledaju i iz malo drugačijeg ugla. Puno puta sam to rekao, ali ću ponoviti i sada: različitosti su naše bogatstvo, a podele su naša tragedija. I zato, da ne bi bilo podela, onda se različitosti moraju upoznati između sebe.

Fotografija: Mihály Novák

Fotografija: Mihály Novák

Međutim, ta baza ne može biti isključivo politička. Tu moraju da se uključuju i nevladine organizacije, sindikati i svi oni koji su interesno vezani za autonomnost Vojvodine, pre svega u samom definisanju interesa za bolje upravljanje svojim resursima, a i, s druge strane, onih koji su vezani za zaštitu prava na različitosti. U tome nam iz Beograda malo ko može pomoći, jer i oko ovog osnovnog zakona imamo dosta nesporazuma s DS-om, koja - zbog svoje strukture stranke koja deluje na celoj teritoriji Srbije - ne može da prihvati posebnosti Vojvodine na onaj način kako ih vide autohtone vojvođanske stranke. Što se tiče G 17 plus, od njihovog predsednika Miroljuba Labusa dobio sam u grubo skicu njihovog programa, gde sam pronašao sve i svašta, ali ni »v« od Vojvodine, što je dovoljno dobar pokazatelj da čak i stranka koja je okrenuta tako egzotnom pitanju kao što je novac i ekonomija i to pitanje vidi kao izdvojeno od pitanja vojvođanske samouprave nad svojim resursima. Nikada nisam bio optimista po pitanju podrške iz Beograda, a sad sam izričit pesimista.

Ni na jednom od nedavnih predsjedničkih izbora broj glasača koji su podržali građansko usmjerenje nije premašio 1.000.000. Koliko je taj, kao i podatak o broju onih koji su podržali nacionalističku opciju, indikativan za buduće izbore?

Ne treba ni očekivati da će taj broj nešto rapidno rasti iz jednostavnog razloga što nacionalističke opcije mobilišu i regrutuju građane, a nadnacionalne i građanske moraju da ih

edukuju, što je daleko duži i teži proces. Nismo mi imali odliv nacionalista u proteklih 15 godina iz Vojvodine nego odliv građanske i mirovne opcije; nismo imali odliv ekstremista nego umerenih. U tom smislu, štete pričinjene Vojvodini terorom Slobodana Miloševića, a posle toga nemenjanjem političkog profila zemlje - za šta veliku odgovornost snosi Vlada Zorana Đinđića - mi smo dovedeni u situaciju da političkih promena po samu Vojvodinu teško da u stvari ima.

S tim u vezi su i posljednji leci s antimađarskim sadržajima u Novom Sadu?

Te letke bih pre svega tumačio kao upozorenje nego što su kao oznaka nekakvog pogoršanja stanja stvari. Dobio sam uveravanja od MUP-a da su oni izdvojen slučaj, u šta želim da verujem. Međutim, izdvojen ili neizdvojen, to je slučaj koji nas poziva na veliki oprez i u tom smislu smo, kao Skupština Vojvodine, odmah reagovali i ukazali na to da se mora početi sa obračunom sa svim onima koji seju netoleranciju bilo koje vrste u Vojvodini. U tom smislu će biti usvojena i jedna deklaracija o saradnji s Haškim tribunalom na sledećoj sednici Skupštine Vojvodine.

Koliko Vojvodina, u situaciji bez razrađenih zaštitnih zakonskih mehanizama, i dalje gospodarski gubi putem privatizacije i prodajom poduzeća?

Tu nekih velikih promena nema. Međutim, pljačka privatizacijom je jedan, čak mogu reći, manji deo. Pljačka centralizacijom je daleko veća, jer mi centralizacijom velikih sistema, koji su na teritoriji Vojvodine, imamo situaciju da se novac koji se prikuplja odliva iz nje i redistribuira po političkom voluntarizmu. Kada neko danas otkupi preduzeće u Vojvodini koje je »gubitaš«, pokrije te dugove i nastavi da funkcioniše sa zaposlenima koji i dalje primaju platu, to je dobra stvar. Ako neko kupi preduzeće da bi rasprodao njegovu imovinu, da bi na tome zaradio i još otpusti radnike, to je loša stvar. Kada se otkupi preduzeće koje je već bilo pozitivno i dobro je funkcionisalo, a radnici se obeshrabre da

dalje rade iz bilo kog razloga, to je jako loša stvar. U tom smislu ne može se svaki akt privatizacije posmatrati isto i ja sam oduvek izričito bio protiv privatizacije prosperitetnih preduzeća koja donose profit. Mi smo pre godinu i po mislili da smo se izborili da će polovina novca od privatizacije na teritoriji Vojvodine ostajati kao investicija u njenu infrastrukturu. Ali, do danas to nije prevedeno u zakonsku normu. Mislim da neće biti pogrešno, mada će možda tako zazvučati, ako kažem da smo mi Vojvođani u ovoj fazi prevarena strana i da ono što smo

Za ukidanje viznog režima

Kao predsjednik Skupštine Vojvodine, imate česte kontakte s predstavnicima hrvatskih vlasti. Koliko je ta suradnja do sada urodila gospodarskim plodovima u obostranom interesu?

Sasvim sigurno: nedovoljno. Zato što sve mora da funkcioniše daleko bolje, a da bi to bilo tako, moraju se otopliti odnosi i olakšati komunikacija i protok ljudi i roba, ideja i kapitala. Da bi se to uradilo, moraju se zadovoljiti pojedini uslovi. Ne treba zaboraviti da građani Vojvodine još uvek moraju da prođu dosta složenu proceduru da bi dobili vizu za ulazak u Hrvatsku i da bez umekšavanja i, daj bože, ukidanja viznog režima; bez otvaranja daleko gušće razmene teško da možemo omekšati vrlo tvrdo zauzete pozicije kao posledicu nedavnih ratova. Lično sam uspostavio vrlo dobre odnose sa županom vukovarsko - srijemskim gospodinom Šaferom i drugim ljudima u Podunavlju. Takođe, bio sam gost predsednik hrvatskog Sabora Zlatka Tomčića i on je pokazao ogromno razumevanje za naše probleme i gledamo da rešimo sva ona pitanja oko Šaregradske ade na obostrano zadovoljstvo kako bi se na osnovu tih dobrih primera gradila saradnja. Moramo se truditi, jer nemamo prava na neuspeh u uspostavi normalnih odnosa između Vojvodine i Hrvatske.

Verbalno čašćenje

Hrvatske jezične posebnosti

Piše: Goran Milić, novinar HRT-a

Sponosom mogu izvijestiti iz prijestolnice svih Hrvata, rodnoga mi Zagreba, da sam nakon 10 godina tuzemnog boravka vrlo pristojno svladao materinji jezik. Tko god je

pokušao sa srpske ekavice brzo pretrčati na hrvatski književni jezik dobro zna o kojim mukama pričam. Nije stvar u lakom dodavanju »ij« na mleko, belo i lepo, nego u konstrukciji rečenice, infinitivima, naglascima i inim zavrzlamama koje hrvatski i srpski više razlikuju od, primjerice, norveškog i švedskog. Osim toga, kad se zatvore jezične granice, onda skužite da je »umjetno gnojivo« posve drukčije od »veštačkog đubriva«, a riječi poput »sveučilište«, »nogomet«, »sustav«, »gled«, »unatoč«, »čimbenik«, teku glatko kao svakodnevica.

Zanimljivo je, međutim, da su kao zajednički najviše opstali šatrovački izrazi, lansirani nekako istodobno 60-ih i 70-ih godina po beogradskim kavanama »Madera« i »Šumatovac« i po zagrebačkim »Blato« i »Zvečka«. Tu mislim na »fore«, »štosome«, »lovu«, »kintu«, »frku«, »gut«, »frajere«, i silne seksualne kovanice koje počinju sa »zaj...«, »odj...«, »poj...«, »razj...«, koje su na putu da postanu trajna zajednička jezična baština.

Nedostatak komunikacije ostavlja nas u neznanju kako se dalje razvija onaj specifični jezik vrijeđanja s dvije strane granice. U Hrvatskoj imamo prilično jedinstven i vehementan način verbalnog čašćenja ljudi koji bi u drugim zemljama izvan zapadnog Balkana bili duboko štovani. Recimo, naše najveće skijaške veličine, okupljene u maloj obitelji Kostelić, dobivaju epitete »nacisti« i »ustašonostalgičari«. Slavni nogometaši koji su iznijeli broncu s Mundijala u Francuskoj: Igor Štimac, Zvonimir Boban, Aljoša Asanović i njihov trener Čiro Blažević viđeni su kao »ekstremni desničari« i »ognjištari«. Na tom je popisu i najpopularniji pjevač Marko

Perković Thompson, a samo čudo spašava Gorana Ivaniševića, koji (još) nije uvršten u tu »anticivilizacijsku« skupinu. Tvorac hrvatske države, dr. Franjo Tuđman prošao je nadimke od »krivoustog«, »diktatora«, »antisemita«, »živahnog starčića«, do »najvećeg zla za hrvatski narod«. Bivši ministar financija Borislav Škegro rođen je, pisalo se, samo zato što u to vrijeme nije bilo ultrazvuka na ginekologiji.

Ni druga strana nije ostajala dužna, pa su spisateljice renomea Dubravke Ugrešić, Rade Iveković i Slavenke Drakulić postale »vještice iz Rija«, a dobitnik prestižne talijanske nagrade za književnost Miljenko Jergović glavni je »junak« najčitanijeg hrvatskog romana »Fukara« Ivana Aralice. Za Antu Kostelića, oca Ivice i Janice, predsjednik Republike Stipe Mesić slični na »dikobraz« (u prijevodu: bodljikavo prase) što je do sada ocijenjeno kao najoriginalniji izraz u necenzuriranim obračunima na domaćoj medijskoj sceni. Vesna Pusić nosi šnjur kad je riječ o primanju etiketa, od onih rutinskih »izdajica«, »Srpkinja«, »zvečarka« (zanimljivo, rabi se srpska inačica, umjesto hrvatske »čegrtuša«) do mačističko-filozofskih ispada saborskog zastupnika dr. Ante Kovačevića koji je ustvrdio da »gospodu Pusić Bog nije stvorio za mudraca nego za madraca...«! Običan čovjek je zbunjen, najblaže rečeno, a bliže je istini da je zgađen. Zar smo toliko dugo čekali demokraciju i samostalnu državu da bi se u njoj tako primitivno obračunavali? - česta su pitanja u novinskim rubrikama »Pisma čitatelja«. Pokušavam im objasniti, za

sada neuspješno, da su sve istine i vrijednosti podložne usporedbama. Sjećam se šoka u svojoj tinejdžerskoj mladosti kada sam, prateći prvi put višestranačke izbore u Urugvaju, u to vrijeme oličenju latinoameričke demokracije, čuo predizborni govor jednog kandidata koji je svome suparniku poručio na velikom mitingu: »Ako sam ja, Michelini, sin Domovine, što svi znaju, onda je on, Nardone, sin k...e«! Tih, 60-ih godina, u socijalističkoj Jugoslaviji, bilo je neza-mislivo takvo pljuvanje po protivnicima, čak i onima koji su osporavali socijalizam i bili »kontrarevolucionari«. Međutim, pošteno je priznati da su i Nardone i Michelini imali daleko manje posljedice od onih ljudi koji su u nas označeni kao »idejno zapušteni«. A kad su Urugvajci, početkom 70-ih dobili 20. godišnju vojnu diktaturu, poželjeli su sinove Domovine i sinove k...i«. Jer, Urugvaj je preko noći postao zemlja s najviše političkih zatvorenika po glavi stanovnika, a iselila se četvrtina pučanstva, onog najproduktivnijeg i najnaprednijeg.

Zato: k vragu i pljuvanje po pljuvanju. U fazi smo kad nijanse nitko ne prepoznaje, kad novine koje poručuju između redova nitko ne čita. Dok ne dostignemo švedski parlamentarni sustav, najbolje je ugraditi čip protiv osjećaja povrijeđenosti, kupiti rubac i obrisati se od pljuvačke ili maštovito uzvratiti. I politički jezik ima svoju evoluciju, dok ne postane »politički korektan«.

Kad će to biti? E, kad bih znao... Onda bih imao i dobar savjet za svoju

Popis stanovništva 2002. godine

Nastavljeno osipanje vojvodanskih manjina

Piše: Vesela Laloš

Rezultati prošlogodišnjeg popisa, obavijenog u Srbiji sa zakašnjenjem od godinu dana, iščekivani su sa nemalom znatiželjom šire i uže interesnih javnosti, ponajprije zbog činjenice da će predstavljati saldo svih posljedica velikih previranja i brojnih migracija tijekom proteklog desetljeća. Kako rezultati eksplicitno pokazuju, promjene su najuočljivije u odnosu broja pripadnika većinskog i manjinskih naroda, pri čemu je broj Srba uvećan za 2,5 procenta, dok su gotovo svi manjinski narodi ubilježili negativnu stopu rasta, osim Roma i Vlaha, koji također bilježe porast. Prema prošlogodišnjem popisu, dakle, u Srbiji trenutačno živi 7.498.001 stanovnik, od čega Srbi broje 6.212.838.

Za čitanje demografskih promjena posebno je zanimljiva Vojvodina, koja već desetljećima živi svojim relativno ustaljenim multietničkim životom, s nacionalnom strukturom formiranom još početkom XX. stoljeća. Posljednji popis utvrdio je da Pokrajina ima 2.031.992 stanovnika i 26 nacija, ali je njihov procentualni sastav podosta izmijenjen. Za posljednjih jedanaest godina, tj. od prethodnog popisa 1991. godine, povećan je samo broj Srba i Roma, dok je svih ostalih znatno manje, čime je nastavljen trend smanjivanja broja manjinskog stanovništva, prisutan već

nekoliko desetljeća, ali ovog puta mnogo intenzivnije.

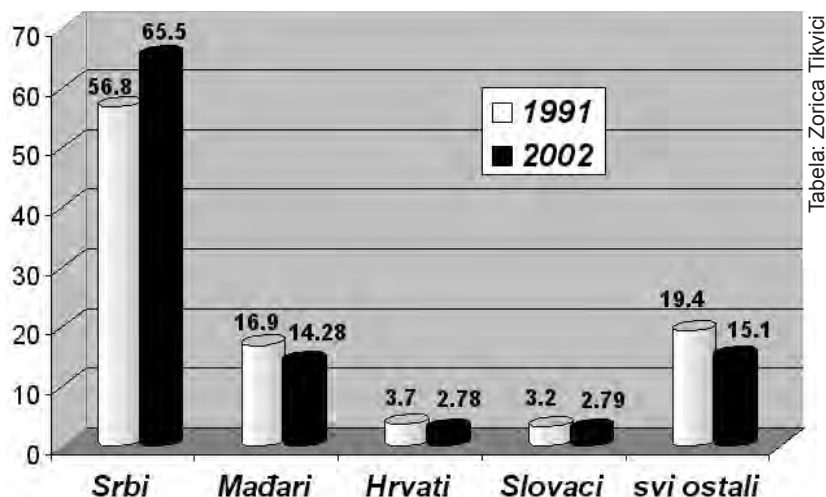
Vojvodansko stanovništvo je tako uvećano za 180.000 Srba u odnosu na 1991. godinu, što čini osam posto uvećanja. Zanimljiv je podatak da u samoj centralnoj Srbiji broj Srba u proteklom desetljeću nije povećan. Naprotiv, njihov priraštaj bilježi negativnu stopu, što upućuje na zaključak da se vojvodanski demografski priliv može objasniti kao posljedica ratnih migracija, budući da je najveći izbjeglički val bio usmjeren upravo prema Vojvodini. Tome u prilog govori i podatak da je priraštaj stanovništva u Pokrajini već nekoliko desetljeća negativan, te svake godine, kako navodi u dnevniku »Danas« pokrajinski tajnik za demografsku politiku Novka Mojić, u Vojvodini zamre po jedno mjesto od 11.000 stanovnika. Ukupan broj izbjeglih lica, koja su u proteklih deset godina privremeni ili stalni smještaj pronašla u Vojvodini i dalje je u procjenama, a one se kreću između 250.000 i 300.000.

Nesrazmjera u ukupnom porastu broja stanovnika pokrajine od 180.000 i pridošlih od oko 300.000 može se objasniti velikim istodobnim odlivom građana Vojvodine, koji su se također tijekom i zbog rata našli u izbjeglištvu na drugim mjestima. Tu upravo i leži odgovor na

izraženo smanjenje vojvodanskog manjinskog entiteta, koje politički analitičari vide kao očiglednu posljedicu nacionalističke euforije u Srbiji tijekom devedesetih, u vrijeme ratnih sukoba na tlu bivše Jugoslavije. Njezin rezultat je nestanak građana Vojvodine manjinskog podrijetla u znatno većem procentu od onog koji predstavlja posljedicu uobičajene asimilacije. Daleko najveće promjene u tom pogledu zabilježene su kod Mađara i Hrvata, koji su bili izloženi brojnim političkim i fizičkim pritiscima i prijetnjama tijekom prošlog desetljeća, na što su njihovi politički lideri pravovremeno ukazivali jugoslavenskoj javnosti, ali bez većeg odjeka. U tim migracijama Mađari i Hrvati izgubili su svojih 49, odnosno 23.500 sunarodnika, dok je smanjenje broja stanovnika kod ostalih vojvodanskih manjina između deset i

Općinska statistika

Grad sa najvećim brojem hrvatskog stanovništva je (i dalje) Subotica, u kojoj prema posljednjem popisu živi 16.688 građana hrvatske nacionalnosti. Slijedi Beograd, sa 10.381 Hrvatom, Sombor sa 8.106, Novi Sad sa 6.263, Apatin sa 3.766, Sremska Mitrovica sa 2.547, Zemun sa 2.430 i Šid sa 2.086 Hrvata. Prema broju upisanih građana hrvatske nacionalnosti redoslijed općina je sljedeći: Ruma - 1.987, Indija - 1.904, Stara Pazova - 1.615, Bač - 1.389, Pančevo - 1.168, Bačka Palanka - 982, Kula - 806, Beočin - 757, Sremski Karlovci - 753, Zrenjanin - 677, Vrbas - 659, Bačka Topola - 454, Bečej - 437, Niš - 407, Opovo - 289, Vršac - 276, Kikinda - 240. Pripadnika hrvatske zajednice ima u svim općinama u Srbiji, a izuzetak je jedino Lapovo, u kojem nije upisan nijedan Hrvat. Po jedan je ubilježen u Medveđi, Crnoj Travi i Trgovištu.

Msgr. Stanislav Hočevar
govorio na tribini u HKC-u
«Bunjevačko kolo»

Istina kao norma komunikacije

SUBOTICA - Nadbiskup beogradski i metropolit msgr. Stanislav Hočevar govorio je na tribini - održanoj 24. siječnja, na dan sv. Franje Saleškog, katoličkog zaštitnika novinara - na temu »Istina kao norma komuniciranja«.

U svom se govoru on prije svega osvrnuo na norme pri sastavljanju novinskog teksta i izvješća uopće, u sredstvima javnoga priopćavanja. Tribina je održana u svečanoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo«, u Subotici, a priredio ju je u povod Dana medija subotički Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«.

R. G. Tilly

Šokačko prelo u Bačkom Brijegu

BAČKI BRIJEG - Kulturno - prosvjetno društvo »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brijega i ovu je godinu započelo radno, u znaku priprema za »Šokačko prelo« koje će biti održano 15. veljače u Domu kulture koji je prošle godine vraćen u vlasništvo Društva, te renoviran zahvaljujući donacijama. Osim već stalnih gostiju, ove su godine pozvani i gosti iz Republike Hrvatske, članovi KUU »Nikola Šubić Zrinski« iz sela Petrijevi.

Zlatko Gorjanac

**Sve po 75
dinara!**

Nade Dimić 34
i Dimitrija Tucovića 5
Subotica

U Bikiću (Bácsbokod, Mađarska) 25. siječnja održano:

»Prelo bez granica«

BÁCSBOKOD, (BIKIĆ)
MAĐARSKA - U Bácsbokodu (Bikić), mađarskom mjestu blizu tromeđe između Hrvatske, SRJ i Mađarske, prošle subote, 25. siječnja održano je treće po redu »Prelo bez granica«.

U organizaciji Bajske bunjevačke katoličke čitaonice priređen je bogat kulturno - umjetnički program u kojemu su, među ostalim, sudjelovali Zvonko Bogdan, folklorni ansambl HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice, KUD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega, Bisernica iz Aljmaša i drugi.

Zvučni epitet »Prela bez granica« ovoga je puta bio obogaćen pjevačkom skupinom Prijatelji iz Sarajeva, koji su se pridružili prijateljima iz triju susjednih zemalja. Značaju ovog kulturnog događanja svojom nazočnošću pridonijeli su potpredsjednik hrvatskog Sabora Baltazar Jalšovec, konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Ivan

Bandić, potpredsjednik Skupštine općine Subotica Bela Tonković, te drugi gosti. Program koji se u dobrom ozračju protekao sve do prvih jutarnjih sati, znalački je vodio šarmantni voditeljski duo Dušica Dulić (Subotica) i Branko Uvodić (Zagreb).

D. Prčić

Fotografija: Ivan Ivković Ivandekić

Srijemska rapsodija za tamburašku dušu

RUMA - Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Matija Gubec« u Rumi nastalo je iz Ratarske čitaonice prije 83 godine. Društvo je oduvijek držalo do multietničkog sastava, tako da i danas među 400 članova, osim Hrvata, ima Srba, Slovenaca, Mađara i Nijemaca.

Okosnicu HKPD-a »Matija Gubec« u Rumi oduvijek je činio tamburaški orkestar, koji je sada podmlađen i broji 32 člana, a vokalni solisti su Katarina Horvatić i Dušan Stupar. Umjetnički rukovoditelj i dirigent je

Josip Jurca, koji se s ponosom sjeća pokojnog čika Miše Kuna kojemu je skladatelj Sava Vukosavljev posvetio pjesmu »U Rumi na bregu«, a Društvu »Srijemsku rapsodiju«.

Čuvajući ih sve u živoj uspomeni Brežanski tamburaši se pripremaju za snimanje jednosatne emisije za Televiziju Novi Sad u ožujku, kao i za svibanjski Festival tamburaških orkestara Srbije koji se tradicionalno održava u Rumi.

Jagoda Kravić

U restoranu Korporacije »Sever« 8. veljače: »Veliko prelo«

SUBOTICA - U restoranu subotičke Korporacije »Sever« (Magnetnih polja bb, Subotica), 8. veljače bit će održana tradicionalna manifestacija »Veliko prelo«, 24. po redu, od davne 1879. kada je prvu organizirala negdašnja »Pučka kasina«. Ovogodišnje »Veliko prelo« organizira HKC »Bunjevačko kolo«, a središnja točka programa bit će nastup glasovite pjevačice Vere Svobode, koju će pratiti tamburaški orkestar »Ravnica«. Za one koji vole zabavnu glazbu, tu je i pop-rock skupina »Amor«.

Uobičajeno je da se ova manifestacija koja nastavlja tradiciju baštine bunjevačkih Hrvata održava za »Marin« (2. veljače), no ove je godine ona pomjerena zbog poklapanja s multimedijalnim predstavljanjem projekta »Hrvatska priča«, koju, 1. i 2. veljače organizira Konzulat Republike Hrvatske.

Gosti »Prela« bit će predstavnici Veleposlanstva Republike Hrvatske, Konzulata Republike Mađarske, gradonačelnik Subotice István Ispánovics, potpredsjednik republičke Vlade József Kasza, potpredsjednik Skupštine općine Subotica Bela Tonković, ravnatelj Bajske bunjevačke katoličke čitaonice Antun Mujić, te predsjednik hrvatske samouprave u Mađarskoj dr. Mijo Karagić.

Ulaznice za »Veliko prelo« i ove će

se godine moći kupiti po dvostrukoj cijeni - 1.200 dinara za odrasle i 600 dinare za mlađe (od 27 godina). U okviru manifestacije bit će održano natjecanje za »najlipču prelju« (koja će biti izabarana među prisutnim gošćama) i za »najlipču preljsku pismu«. Natječaj za »Preljsku pismu« otvoren je do 3. veljače (ponedjeljak), a radovi se do toga datuma mogu poslati u HKC »Bunjevačko kolo« (Preradovićeve 4, 24.000 Subotica).

R. G. Tilly

**VELIKO PRELO
2003**

HKC »Srijem«

SRIJEMSKA MITROVICA - Hrvatski kulturni centar »Srijem« nastavlja tradiciju svih hrvatskih kulturnih društava u Srijemskoj Mitrovici, čiji je rad zabranjen poslije drugog svjetskog rata. Također se žele osnovati i nove udruge primjereno sadašnjem broju Hrvata, njihovim željama i mogućnostima, a pod okriljem zajedničke institucije - Hrvatskog kulturnog centra »Srijem«. Da podsjetimo samo na neka hrvatska društva koja su djelovala na ovim prostorima: Hrvatsko pjevačko društvo »Nada« (1886.), Hrvatska građanska i obrtnička čitaonica (1886.), Hrvatska čitaonica osnovana (1891.), glasilo

»Hrvatski branik« (1893.), Hrvatsko ratarsko i pjevačko društvo »Tomislav« (1910.), Hrvatsko pjevačko društvo »Hrvatska omladina« (1920.), a zgrada Hrvatskog doma u Srijemskoj Mitrovici sagrađena je 1928., potom oduzeta 1945. i do danas nije vraćena.

Sadašnji Hrvatski kulturni centar »Srijem« djeluje u nekoliko odjela a najbrojniji je folklorni. Tu su i Odjel za hrvatsku književnost, Odjel za slikarstvo i primijenjenu umjetnost, Odjel za komunikaciju s medijima, Nakladničko novinarski odjel i Pravni odjel.

Zdenko Đaković

Održana godišnja skupština HKPD-a »Stjepan Radić«

NOVI SLANKAMEN - U Novom Slankamenu je u nedjelju, 26. siječnja, održana redovita godišnja skupština Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Stjepan Radić«, najstarije hrvatske kulturne udruge u Vojvodini, koja je prošle godine proslavila 100. obljetnicu postojanja.

U izvješću je predsjednik Upravnog odbora Ivan Gregurić spomenuo velike uspjehe koje je Društvo postiglo tijekom prošle godine: povrat i djelomična obnova zgrade Hrvatskog doma u Novom Slankamenu, proslava 100. obljetnice, te obnova rada folklornog i dramskog odjela. Nastupi folklornog odjela bili su zapaženi, kako u Vojvodini tako i u Republici Hrvatskoj, a mladi recitatori su sudjelovali i na prvoj pokrajinskoj smotri recitatora, te pobijedili u dvije kategorije.

Izvješće Upravnog odbora

Plan rada Društva za 2003. godinu vrlo je ambiciozan. Slankamenci vjeruju da bi obnova njihove zgrade, jedinog hrvatskog doma u Srijemu, trebala biti prioritet, te da bi se tako moglo pomoći i drugim hrvatskim društvima u Srijemu koja još nemaju svoje prostorije. Na Skupštini HKPD-a »Stjepan Radić« u Novom Slankamenu izabrana je nova uprava Društva, a skupu je, među ostalima, nazočio i treći konzul u Konzularnom uredu Republike Hrvatske u Beogradu Stipan Medo.

Vladimir Bošnjak

Prijedlog za ovaj tjedan

Uho, grlo, nož - Crosby, Stills & Nash*Knjigu i CD povezuje isti svjetonazor, iako su nastale u vremenskoj distanci od tri desetljeća*

Da ne mora baš sva razmjena poruka između aktualnih žitelja jednih »otadžbina« (bivše zajedničke države) drugima (inih »domovina«) svoditi na (nogometaške) slogane tipa »Nož, žica, Srebrenica«, uvjerava nas objavljivanje knjiga srpskih autora Svetislava Basare, Davida Albaharija, Vladimira Arsenijevića, Petra Lukovića, Bore Ćosića, Bogdana Bogdanovića i Olega Tomića, (Subotičanina, od sredine devedesetih godina prošlog stoljeća) kod hrvatskih nakladnika, te hrvatskih spisatelj(ic)a Vedrane Rudan, Gorana Tribusona, Ante Tomića i Roberta Perišića kod srpskih (nakladnika) »Žarko Zrenjanin« (Zrenjanin), »Prometej« (Novi Sad), te »Samizdat B-92« (Beograd).

Knjiga Vedrane Rudan »Uho, grlo, nož« doživjela je već drugo izdanje, i to mladog beogradskog nakladnika »Rende« (u vlasništvu pomenutog spisatelja Vladimira Arsenijevića) i sva je prilika da će doživjeti i treće. Glavni lik njena romana je pedeset-i-nešto-godišnja Tonka Babić, »kolateralna šteta« razdoblja tranzicije u jednoj od banana - republika, nastalih na tlu negdašnje »velike Juge«, koja - osim što je otjerana u prevremenu mirovinu kao tehnološki višak, i što ju je zarad mlađe

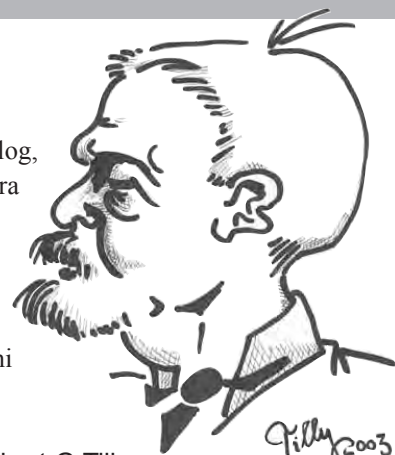
žene napustio muž - ima i taj »špurijus« da joj je otac negdašnji visoki časnik (negdašnje) Državne sigurnosti, Srbin podrijetlom, što je samo po sebi zločin u aktualnim uvjetima hrvatske zbilje. U tim neveselim okolnostima, Tonka - inače spisateljčin ispisnik (1949) - iščekujući stvarna ili fiktivna ljubavnika, po cijeli dan bulji u TV- ekran, te kao iz rukava sipa sočne monologe na temu svih konotacija i asocijacija koje joj ta djelatnost izaziva; od geopolitičkih pitanja do surova razračunavanja s pretjeranim pridavanjem značaja seksu i osmišljavanju brige za djecu i omladinu kao eshatološkom smislu življenja. Sve to servirano je bez uvijanja u ma kakve uljepšane lingvistične oblatne, ispostavljeno u obliku psovačkog, mačističkog šatra izravno sa zagrebačke štagje.

IZRAVNI I POSREDNI UTJECAJI DUHA ŠEZDESETIH: I kakove sad sve to veze ima s drugim, glazbenim prijedlogom tjedna, pločom trija Crosby Stills & Nash, objavljenom više od tri desetljeća nakon prvog izlaska (1969), sada u obliku CD-a? Ima, itekako. Vezuje ih isti Welltanschauung, što bi rekli filozofi njemačkog klasičnog razdoblja, Welltschmerz, svjetonazor. Jer, u doba

kada je književnica Vedrana Rudan stjecala temeljne uvide u svijet, krajem ludih šezdesetih prošlog stoljeća, hippy-ideologija djece cvijeća i Woodstock - naraštaja, dobila je najreprezentativnije glasnogovornike u vidu akustičarskog soft-rock trija kog su činili bivši lideri skupina Buffalo Springfield (Steven Stephen Stills - vokal, gitara, klavijature i bas-gitara), The Byrds (David Crosby - vokal, gitara), te britanskog banda The Hollies (Graham Nash - vokal, gitara, usna harmonika, klavir). Kada su nastupili na pomenutom, legendarnom Woodstock-festivalu 1969. već im se priključio i kanadski skladatelj, pjevač i kantautor Neil Young (gitara, klavijature i usna harmonika), a album »Crosby, Stills & Nash« već je bio iza njih, sa zlatnom nakladom. Slijedit će ga još uspješniji, s Youngom, Déjà vu (1970), platinasti, ali to je već d(r)uga priča. A ova, koja se bliži kraju, spojila je u jednom članku apostole i glazbene tvorce zenita strijemljenja i ideala (kontra) kulture s kraja šezdesetih godina minulog stoljeća, i kroničara raspada i deziluzioniranja tih (i mnogih inih) vrijednosti (ne samo) zapadne civilizacije, koje je počelo prije, a svoj krvavi vrhunac doseglo tijekom devedesetih, upravo na ovim nesretnim prostorima.

NEIMARI KULTURNE BAŠTINE**Dragutin Gorjanović-Kramberger**

Dragutin Gorjanović - Kramberger (1858 - 1940) najznačajniji je hrvatski geolog, paleontolog i paleontroplog, obretnik pračovjeka u Krapini (»Život i kultura diluvijalna čovjeka iz Krapine«). Osnovao je geološko povjerenstvo koje se kasnije pretvorilo u Geološki zavod, kao i samostalni geološko - paleontološki odjel Narodnog muzeja u Zagrebu. Pokrenuo je geološko kartiranje Hrvatske i Slavonije i izradio 5 geoloških karata. Njegovi radovi o fosilnim ribama raznih krajeva Hrvatske od iznimne su znanstvene vrijednosti, a od geoloških radova osobito su važni oni o tercijaru i tektonici Zagrebačke gore.

Robert G. Tilly

Subotički Likovni susret

Godina počinje retrospektivom*U pripremi katalog-vodič kroz likovne kolonije*

Piše: Zvonko Sarić

Likovni susret u Subotici će početkom ove godine upriličiti izložbu, koja će obraditi 50 godina likovnih kolonija u Vojvodini, najavljuje Olga Šram, ravnateljica Likovnog susreta. Bit će to sumiranje umjetničkih rezultata kroz pola stoljeća postojanja likovnih kolonija. Centar za stvaranje likovnih kolonija bila je upravo Vojvodina i u tim kolonijama nicala je moderna umjetnost.

U pripremi je također i katalog, za koji Šram kaže da će biti dragocjen vodič kroz ovu oblast te da je riječ o fenomenu koji se želi registrirati na ovom području. Katalog je zamišljen kao informator, a sama izložba će biti specijalizirana, obuhvatajući simpozije likovnih kolonija. Likovni susret ima oko 20 programa godišnje, u kojima izložbe grafičke kulture, trijenale keramike i izložbe stvaralaštva u likovnim kolonijama, predstavljaju zasebne tematske oblasti i smjenjuju se godišnje.

Olga Šram

Fotografija: Mihály Novák

U aktivnostima Likovnog susreta značajan aspekt je suradnja s Osijekom, koja će i ove godine biti nastavljena, a o čemu je ravnateljica ove kulturne institucije rekla: »Suradnja je otpočela pred dvije godine kada je Jasna Vidaković - Jovančić izlagala grafike u Osijeku, zajedno s osječkom grafičarkom

Sandrom Vehabović. Izložba je realizirana na inicijativu osječkog poglavarstva, kao simbol povezivanja umjetnika iz dvije bliske sredine. Prošle godine ista ta izložba je predstavljena i kod nas. To su prvi koraci prema konkretnoj likovnoj suradnji. Protekle godine, povjesničar umjetnosti Bela Duranci održao je predavanje u Osijeku, a tema je bila »Secesija u Subotici«, dok je uzvratno predavanje održao povjesničar umjetnosti Grgur Marko Ivanković, kustos muzeja Slavonije, s temom o secesiji u Osijeku«. Ravnateljici Olgi Šram predstoji u veljači posjet Osijeku, gdje će se dogovarati o nastavku suradnje i novim uzvratnim izložbama. U neodložne poslove koji su još odavno došli na dnevni red je i restauracija i zaštita Reichlove palače, u kojoj se nalazi subotički Likovni susret, a čija je najveća prepreka nedostatak financijskih sredstva.

Ulaznica za svijet književnosti

Trideset pet godina Ulaznice

Zrenjaninski književni časopis Ulaznica opstaje već četvrto desetljeće na sceni domaće periodike. Sama činjenica da Ulaznica ove godine obilježava 35 godina kontinuiranog prisustva na ovdašnjoj sceni kulturne periodike, kazuje nam da je ovaj časopis nezaobilazan dio kronike suvremenih književnih događanja. Nakladnik časopisa je zrenjaninska Gradska biblioteka »Žarko Zrenjanin«.

U novom broju Ulaznice (183) objelodanjeni su nagrađeni tekstovi, pristigli na natječaj 2002. u predviđenim žanrovima (poezija, proza i esej). Žiri u sastavu Petar V. Arbutina (predsjednik), Vladimir Kopić i Radivoj Šajtinac donio je odluku da u kategoriji poezije nagradi sljedeće autore: Miloja Radovića (I. nagrada), Dejan Bogdanović (II.) i Milan Micić (III.). U

kategoriji kratke priče prvu nagradu dobio je Dejan Stojiljković, drugu Marijana M. Čanak, dok je treća pripala Milenu Alempijeviću.

Žiri posebice po kvaliteti izdvaja radove u žanru eseja. U toj je kategoriji prva nagrada pripala Violeti Stanković, druga Danici Radunović - Stolić, a treća Nedeljku Ješiću. Žiri je također odlučio da se u ovom broju časopisa objave dva ciklusa poezije Roberta G. Tillyja i Olivera Vuksanović, kao i esej Davida Kecmana. Glavni urednik časopisa je Radivoj Šajtinac, a od 1967. godine ovaj časopis, su među ostalima, kreirali: Jovica Aćin, Vojislav Despotov, Milorad Milenković Šum i Vujica Rešin Tucić. Kvalitetu časopisa bjelodano odražavaju nagrađeni tekstovi.

Z. Sarić

Turneja legendarnog trubadura

Ibrica Jusić u veljači u Subotici!

Glasoviti dubrovački kantautor, pjevač, gitarist, skladatelj, aranžer i poet Ibrica Jusić, gostovat će narednog mjeseca, prvi puta nakon 14 godina, u Srbiji. Njegova koncertna turneja počinje nastupom u Beogradu, 18. veljače u Domu sindikata, a nastavlja se koncertima u Čačku i Vojvodini. Po riječima Ibricina menadžera, Envera Galičića, dubrovački trubadur će 22. veljače nastupiti (i) u Subotici, gdje će, kao i na ostalim koncertnim nastupima, promovirati svoj najnoviji nosač zvuka na kojem prevladava glazbeni duh sevdalinka, podsjećajući na Ibricino hercegovačko podrijetlo. »Premda se u Dubrovniku, u doba moje mladosti, na svakom kutu čula kancona, teme iz opere, u našoj su se kući pjevale sevdalinke« - kaže veteran hrvatske i europske šansone.

Poklade

Prela za dugo sićanje

Mladi su kadgod prvo viđenje imali na Tri kralja i malo posli na Marin

Piše: Alojzije Stantić

Dobrim smo zakoracili u poklade; počele su na Bogojavljenje, na Tri kralja (6. sićnja) i biće do Čiste sride - Pepelnice, ove godine 5. ožujka.

Poklade su vrime kad katolici iz vrime mena mrsa prilaze u vrime posta. Po digdi poklade zovu još i mesopust.

Poklade su i posljednja tri dana poklada: nedilja, ponediljak i utorak prid Čistu sridu.

Od davnina su poklade u tušta kršćanski krajova i vrime provoda kad kojekaka društva prave balove i druge zabave, a Bunjevci prela, med kojima je na velikom glasu Veliko prelo, prvi put priređeno na Marin 1879. godine. Poklade su i vrime zimski vinčanja, a bogate su i narodnim običajima.

Poklade su na glasu po karnevalima koje prave narodi Mediterana, med kojima je po raskoši, broju sudionika i gledača jedan od najpoznatiji karneval u Nici, al i njeg po svem nadmašuje u svitu daleko na najvećem glasu karneval u brazilskom Rio de Janeiru.

SALAŠARI U POKLADAMA:

Onovrimeno su zimi salašari još u adventu zaklali jednog jel dva manja ranjenika da mrsa ne omali i da kako priliči otprave božićne svece. Po adetu su u ovo vrime zgađali da je što jača pa i ciča zima, pravili velik disnotor, kad su odjedared zaklali sve ranjenike ostavljene za klanje u toj godini. Disnotor je bila prilika da se šira obitelj nađe zajedno, da roditelji ugoste udomljenu dicu s njevom dicom, da njim pomognu uradit ovaj velik poso, a kad su se već našli zajedno, obavili su i obiteljsko prelo. Ti susreti su svima ostali u dugačkom, niki i u trajnom sićanju, jel su onda iz sebe istisli sve brige i nevolje i bar za kratko vrime bili u veselju brezbrizni.

Salašari su u pokladama poslovali u i oko salaša. Svakidašnje staranje o josagu, mrvljenje i krupljenje kuruza ranjenicima, mobom u privozu prodati ran-

jenika, posita hetijama su njim ispunili najvićim dilom ionako kratke dane. Čim je okopnilo, latili su se kresanja, a ako je vrime bilo mekše, onda i vađenja i na njevo misto sađenja dračova, po potribi i drugi drva.

Da je napolju bilo kako vrime salašari poslendanom nisu plandovali, uvik su našli šta će radit, subatom posli podne su radili samo nužne poslove oko josaga, sebe dotiravali, prisvlaćili se i prali, a otpočivali nediljom i blagdanom, na Dan

Divojka za preslicom

Gospodnji išli su u crkvu i gostili se.

Paori su u »zlatno vrime«, od prikritnice XIX. u XX. vik do II. svitskog rata, u ovom vrimenu prodavali ugojene ranjenike. Da se tim bave na veliko, jel prema veličini gazdaluka omogućili su njim gvozdeni putovi. Prvim je naša varoš 1879. godine povezana s mrižom gvozdeni putova Evrope, približena je velikim mistima di se trošilo dobrim više rane neg šta su je tamošnja čeljad mogla stvorit. U taka mista su i naši zemljoradnici odaleg slali žito i josag za klanje, najviše ranjenike i ugojene volove, utovarene na gencijama, sazidanim do početka XX. vika, tako da je i najdalji salaš od nji bio do pet - šest kilometri.

Kako su teretni vozovi sa živim josagom imali pridnost naspram drugi teretni vozova i zato je bilo moguće, na priliku, da ujutru ode utovarene ranjenike već uveče istovare - u Beču.

POKLADNI OBIČAJI: Kadgod su se mladi zajedno provodili samo u za to pridvićenim prilikama, u godovima, a u pokladnim zimskom godovima prvo viđenje su imali na Tri kralja i malo posli na Marin kad su se skupili rad Velikog prela. U ovim godovima se tušta mladi zamomčilo i zadivojčilo, popunili su mista onima koji su se od lanjski poklada udomili.

Pridstoje nam dva važna dana: 2. veljače je Marin, kadgod važan god i dan kad su pravili Veliko prelo, a 3. veljače je sv. Blaž kad se virmici u crkvi na virskom obredu podrgljavaju, da na njegov zagovor budu zaštićeni od bolesti grla. Ovaj adet nam je uspomena na Blaža iz grada Sebastu u Armeniji, di je bio na velikom glasu ko likar, ličio je ljude i životinje, posli su ga izabrali za biskupa. Ko kršćanin je bio mučen i usmrćen u prvoj polovici IV. vika. Glavu mu ko relikviju čuvaju od 972. godine u Dubrovniku di je zaštitnik grada pod imenom sv. Vlaha. Grob mu je u Parizu.

Legenda veli da su mu, dok je bio u tamnici, doveli bolesnog derana kojem se zabola riblja koščura u grlo. Blaž je derana blagoslovom izličio. Od V. vika sv. Blaž je zaštitnik domaći životinja kod kršćana na Istoku, a na Zapadu ga od IX. vika časte likari i tkači ko svog zaštitnika. Zaštitnik je i kamenorezaca jel su ga probali usmrтит kamenom običenim oko vrata. Zanimljivo je da i noćobdije Blaža drže za svog zaštitnika.

Na dan sv. Blaža blagosiva se pecivo, kadgod smo u crkvu rad tog nosili peretke i kifle. U našoj varoši je kod Madžara bio adet da se tog dana blagoslove jabuke i od nji daje ist onima koji nisu mogli doć u crkvu, a ima i takog da su jabuku isikli na skale i dali josagu. Čeljadima Blaško, Blaž, Blaža, Blaškić, Blaženka i Blažica imendan njim unaprid čestitam.

(slidi nastavak o pokladama)

Narodno blago

*Hrvatska čitaonica i
Bunjevačko - šokačka knjižnica
»Ivan Kujundžić«*

Piše: Katarina Čeliković

»Narodno blago«

Narodne pjesme i poslovice

Sakupio Blaško Raić, Subotica 1910.,
Tiskara svetog Antuna, 134. str.

- Ne volim ti ja baš čitati pisme!

Ovu ćemo rečenicu danas često čuti. Istina je zapravo da se čita malo, da su nam knjige postale ukras, nepotrebne stvari koje skupljaju prašinu ili su čak potpuna tajna. Kad bi nas barem "tajna" privukla. Ima u knjigama doista nešto primamljivo, a napose je zanimljivo kada otvoriš prvu stranicu. Tko je knjigu napisao, kada je i gdje tiskana, govori li jezikom razumljivim ili nas potiče na učenje, razmišljanje... Ova nas pitanja potiču i na listanje naših starih, zavičajnih knjiga koje čuvaju jezik, običaje, koje nas podsjećaju na ono što smo i tko smo...

Naumio sam sakupiti pjesme i ostale umotvorine, koje se med Bunjevcima i Šokcima još nalaze. Imao sam pred očima to da ovim sakupljenjme spasim te davne, al i sada jasno zboreće svjedoke pjesničkoga, darovitoga, dosjetljivoga i duboko pobožnoga i pravednoga duha naroda našega.

Ovako je pisao Blaško Raić davne 1910. godine o narodnom blagu, pjesmama koje su nikle davnih dana, u kojima se ratuje, ljubi, griješi, u kojima ima boli, plača ali i pravde i ponosa. Tu su pjesme »Dva brata«, »Snaja i diver«, »Snaja i zaova«, »Jedinak Lazare«, »Ivanova sestra«, »Pravda Božja«, »Brižna majka«, »Žena izbavi muža«, »Vira i nevira«, »Izbor kralja Matijaša«, »Kumovanje Senjanina Ive« i druge. U pravilnom desetercu ove narodne pjesme tematikom i leksikom spadaju u naše najljepše narodne pjesme, te ne iznenađuje što svoj predgovor Raić završava ovako:

Napokon, što me najvećma poticalo, jest to, što vidim u zbirci Hrvatske Matice iste te naše pjesme, pa mi raste nada, da će učni ljudi pomoću ovih pjesama tačno znati kazati staru domovinu Bačvanskih Bunjevaca i Šokaca, i mnogo drugih tajna povjesti naše razjasniti.

Okom svećenika

O jedinstvu kršćana

Piše: Vič. mr. Andrija Kopilović

Postala je poslovice koja je proširena kao aksiom da se najčešće govori o stvari ili temi koja je najmanje ostvarena. Tako je naše vrijeme zasigurno zaokupljeno temom jedinstva upravo zato što je teško definirati što je to jedinstvo, tko je na nj pozvan i što ono znači.

Kršćanska tradicija svoj stav u jedinstvu među ljudima naslanja na najdublju tajnu kršćanske vjere, na činjenicu da vjeruje u troosobnoga Boga: Trojstvo u jedinstvu. Što u svakom čovjeku pokušava prepoznati čovjeka neponovljiva, jedinstvena, jedincata, a ipak tako ugrađena u zajednicu s kojom bi trebao takvo jedinstvo da može ostvariti i svoju sreću. Jedinstvo isključuje jednoobraznost i tako osjeća različitost kao osobiti dar svakom pojedincu, darovan da je zapravo tom svojom osobitošću daje doprinos cjelini. Tako je jedinstvo jedna slika svijeta, jedna stvarnost u kojoj je svaki, pa i najmanji kamenčić bitan, a opet, ako ga nema, slika je necjelovita, manjkava i neprepoznatljiva.

Ovih se dana unutar same Crkve puno govori i razmišlja o jedinstvu, napose među kršćanima. Održana je molitvena osmina nadahnuta naukom apostola Pavla »To blago imamo u glinenim posudama« (2 Kor 4,7). Zaista, blago jedinstva sloge i izgradnje zajedništva nosimo u vrlo lomnim i krhkim posudama svoje sujete, sebičnosti, isključivosti i predrasude. Takva krhkost, ako se na vrijeme ne uoči, postaje vrlo opasna, jer lomljenjem »posude« dolazi do razbijanja jedinstva. Povijest je više puta i na mnoge načine pokazala tu činjenicu da je jedinstvo unutar Crkve, naroda, društva pucalo i

nestajalo upravo radi krhkosti »glinenih posuda«.

I sada, kada se u naše vrijeme više nego ikada postavlja pod svaku cijenu kao vrhovna norma daljnjega života i opstojanja jedinstvo, sloga i suradnja, dobro bi bilo posvjestiti sebi, svaki pojedini i cijela zajednica na činjenicu »glinenih posuda«: sujeta, sebičnost, isključivost, predrasuda. Već sama spoznaja te naše lomnosti bila bi dovoljni uvjet da čuvamo blago, a i samu posudu, jer razbijanjem posude prosut ćemo i blago. Sada je čas da te glinene posude učvršćujemo i primijetimo s najvećim poštovanjem, ljubavlju i željom ostvariti opće dobro i kod drugih opasnost te lomljivosti. Tek tada će se svatko od nas u svojoj različitosti s bogatstvom svoje osobnosti i nezaobilaznom željom jedinstva, kako bi ostvario svoju vlastitu sreću i omogućio ostvarenje sreće drugima i prepoznati u drugome i drugačijem komadić svoje sreće i onu nedostatnost koja mu nedostaje upravo u toj jedinstvenoj slici svijeta, društva pa i Crkve.

Čini se kao da kod čovjeka današnjice ne postoji ni dovoljna svijest o potrebi toga jedinstva, a ni dovoljna želja da pod svaku cijenu to jedinstvo ostvari, pa se rado bavi drugima kako bi otklonio odgovornost od sebe što još nismo jedno, a na što nas obvezuje i naša ljudska narav i naša savjest. Pa se ostvaruje činjenica da se rado okrećemo drugima, gledajući ono što ne valja među njima kako bismo skrili vlastitu lomnost i produžili tu nelagodnu situaciju koja zapravo izjeda ljudsku zajednicu i rastače ju. Na ovaj problem jedan puta je od novinara bila zapitana nobelovka Majka Terezija pitanjem: »Što u Crkvi nije u redu?«. Majka Terezija je odgovorila: »Ti i ja«.

Autor je predsjedavajući Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«

HRVATSKA PRIČA NA SVETOJ MISI

U nedjelju, 2. siječnja, s početkom u 10 sati, na svetoj misi u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici, sudjelovat će sudionici »Hrvatske priče«: tamburaški orkestar HRT, klape *Cesarica* i *Nostalgija*, te operni pjevači Barbara Otman (sopran), Hrid Matić (tenor) i Miroslav Živković (bariton).

NAJBOLJI FILMOVI U 2002

1. Gospodar Prstenova:
Prstenova Družina
2. Memento
3. Uljezi
4. Gosford Park
5. Specijalni izvještaj
6. I tvoju mamu također
7. Sinovljeva soba
8. Fine mrtve djevojke
9. Mulhollan Drive
10. U zamci

Dodijeljeni ovogodišnji Zlatni globusi

Tko će se radovati zlatnom kipiću?

Prestizna nagrada hollywoodske Asocijacije stranih novinara, organizatora dodjele Zlatnog globusa, uvijek je potencijalni parametar mogućih slavodobitnika mnogo čuvenijeg Oscara. Istina, prestižna nagrada američke Akademije često je znala iznenaditi laureatima kojima nitko nije davao niti najmanje šanse, ali su globusi ipak svojevrsan pokazatelj dobitničkih nadanja.

Sumirajući dodijeljene nagrade, ostaje dojam da su tri prošlogodišnja ostvarenja ipak najbliža besmrtnoj slavi zlatnog kipića. Chicago, šarmantni mjuzikl pobrao je tri najvažnije nagrade u vlastitom žanru, priskrbivši ih za Richarda Gere (najbolji glumac), Renee

Zellweger (najbolja glumica) i najbolji film.

The Hours (Sati) se izdvojio s Nicole Kidman (najbolja glumica u žanru drame) i najbolji film u istoj kategoriji. *Gangs of New York* (Bande New Yorka) donijele su nagradu Martinu Scorseseu (režija). Osim spomenutih filmova s najvećim šansama, još jedan velikan

Renee Zellweger i Richard Gere

Hollywooda ima također znatnih izgleda u borbi za Oscara. Riječ je, dakako, o Jacku Nicholsonu, trostrukom oscarovcu, koji je ponovno veoma blizu ulogom u filmu *About Schmidt*, za koju je nagrađen Zlatnim globusom u kategoriji drame. Globusi protiv Oscara,

Tjednih TOP 10 - Top lista Hrvatskog radija

1. Divas feat. General Woo
2. Oliver
3. Gibonni
4. Matrix
5. Hladno pivo
6. Lvky
7. Jinx
8. B. Novkovic
9. I. Kindl
10. Pino & Denis

Bon appetite
Trag u beskraju
Svi moji punti kad se zbroje
Poljubi me strasno
Samar
Misliti na sebe
Avantura pocinje
Pijesak
Od svih si bolji
Dalmatinko

IZ NAŠIH KUHINJA

Zlatna juha (čorba)

U 2,5 l vode staviti navedene sastojke i ostaviti na jakoj vatri. Kad voda provri, odstraniti pjenu (da juha ne bude mutna) i nastaviti kuhanje na slabijoj vatri. Dodati sol i papar (u zrnu) po vlastitom ukusu.

Ukoliko pile nije dovoljno masno, može se dodati žlica ulja. Posebno skuhati rezance (po mogućstvu domaće), te ih naknadno dodati u juhu.

Kuhala: Ana Gajer

Sastojci:

- 1 pile
- 2 peršina
- 2 mrkve
- 1/2 pastrnjaka
- 1 luk

POZIVAMO SVE NAŠE
ČITATELJICE DA NAM SE JAVE
S ORIGINALNIM DOMAĆIM
RECEPTIMA.

Zanimljivost iz Beča

Žena u Bečkoj filharmoniji!

Ursula Plaichinger, glazbenica na violi, ušla je u 158-godišnju povijest Bečke filharmonije, kao prva žena kojoj je uspjelo nastupiti u toj prestižnoj glazbenoj kući.

Njezino, posve nenajavljeno pojavljivanje u novogodišnjoj postavi, izazvalo je pravu senzaciju u svim austrijskim medijima. Milijunski tv auditorij postao je svjedokom još jedne pobjede slabijeg pola u nastojanju vjekovnog izjednačavanja.

Istina, austrijske vlasti su dobrono pripomogle krah neprikosnovene muške postavke, zaprijetivši ozbiljnim rezanjem proračunske dotacije ukoliko se ne nadje mjesta i za ženskog glazbenika.

Dvadesetsedmogodišnja umjetnica na violi nastupila je na novogodišnjem koncertu, svirajući za sve glazbenice ovog svijeta, koje su proteklih godina neuspješno pokušavale ući u svojevrсни glazbeni »dream team«. Održavane su mnogobrojne audicije, ali su muški glazbenici uvijek bili »bolji«. Ulaskom u 2003 g. stvari više nikada neće biti iste...

Obljetnica

111 rođendan J.R.R. Tolkiena

S prvim danima nove godine, točnije 3. siječnja, obilježena je specifična obljetnica 111 rođendana engleskog književnika i futurologa Johna Ronalda Reuela Tolkiena, svima poznatijeg kao autora romana »Hobit«.

Upravo na početku svoje trilogije, njegov lik hobit Bilbo proslavlja 111 rođendan, te ga sada, tridesetak godina nakon svoje smrti, njegov slavni autor sustiže. Iako je o J.R.R. Tolkienu sve poznato, za one koji to još ne znaju, tvorac »Gospodara prstenova« karijeru je započeo kao profesor engleskog jezika na Oxfordu, da bi na koncu potpuno posvetio pisanju. Svojim besmrtnim djelima pokušao je kreirati nepostojeću, originalnu britansku mitologiju.

Kreatori protiv robnih kuća

Svjetska recesija porazila je nezasitne apetite najprestižnijih modnih kreatora, darujući im osjetan pad prodaje u protekloj kalendarskoj godini. Odjevni predmeti s potpisima Guccija, Dolce & Gabbane, Armanija i drugih imperatora visoke mode sve više gube bitku s jeftinijim imitacijama vlastitih kreacija, koji se nalaze na policama robnih kuća po višestruko nižim prodajnim cijenama. Planirani profit (koji ni približno nije blizu planiranog) natjerao ih je na promjenu tržišne strategije i odluku da uzvrate udarac. Redizajnirani modeli, napadna egzotičnost novih linija, izrada predmeta s inicijalima platežnijih kupaca...

Ali i pored žalopojki uciviljenih kraljeva modnih pista, u protekloj godini tekstilni biznis »zavrtio« je preko šest milijuna dolara. Nisu li kreatorski strahovi ipak samo neopravdana bojazan razmaženih veličina.

**Restoran
»Golog kuhara«**

Trenutačno najglasovitiji svjetski kuhar Jamie Oliver, poznatiji po nadimku »Goli kuhar«, koji je nadimak dobio po istoimenoj televizijskoj kulinarskoj emisiji, otvorio je vlastiti restoran Fifteen u čuvenom londonskom East Endu. Proslavivši svoje umijeće jednostavnim receptima, odlučio ga je osobno prenijeti na 15 mladih kuhara, selektiranih iz siromašnih gradskih četvrti.

Uposlenici, u sada već jednom od prestižnijih restorana, imat će jedinstvenu prigodu raditi, učiti i kuhati skupa sa svojim planetarno poznatim mladim učiteljem. Ne zaboravimo da chef Jamie ima samo 27 ljeta.

Prva liga HNL

Mjesto nam je u ligi za prvaka

Talent iz »Spartaka«

Razgovarao: Dražen Prčić

Subotičanin po rođenju, Aleksandar Kopunović nogometnu karijeru je započeo u redovima NK »Spartak«, iz kojeg je potom prešao u redove slovenskog ligaša NK »Mure«, a od prije godinu i pol je član NK »Kamen Ingrad«, prvoligaške momčadi iz Velike, gradića nadomak Slavonske Požege. Svojevrsni specifikum igranja u najvišim razredima ligaških natjecanja triju negdašnjih članica bivše zajedničke države, čini ga kompetentnim za usporednu ocjenu istih.

Prijašnja jugoslavenska liga bila je neusporedivo jača, ali odlaskom talentiranih nogometaša u inozemstvo osjetno je izgubila na kvaliteti, slovenski ligaški nogomet je objektivno mnogo slabiji uz preferiranje borbenosti i zalaganja na račun tehnike, dok je HNL, napose sada u novom ustroju natjecanja, u mnogome kvalitetnija, samim tim interesantnija za ljubitelje nogometa.

Gdje ti je bilo najteže igrati?

Jednako je teško igrati u svakoj od navedenih liga, s obzirom da gotovo svi na ovim prostorima manje-više poznaju sve tajne nogometne igre.

»Dinamo« ili »Hajduk«?

Mislim da je »Dinamo« bolja i kvalitetnija momčad u ovoj sezoni, te da će osvojiti ovogodišnji naslov.

Karijeru si započeo kao klasični napadač, ali sve više te gledamo u srednjem redu, gdje profiliraš kao nešto istureniji vezni igrač?

Uloga koju imam u momčadi doista je nešto povučenija, što je rezultiralo većem

broju asistencija, ali sam se uspio upisati i među strijelce. Mjesto u timu, u koncepciji modernog nogometa, danas uopće nije toliko presudno.

S obzirom da je »Kamen Ingrad« relativno nepoznat klub najširoj javnosti, u kratkim navodima ga pokušaj približiti našim čitateljima?

U biti to je jedan privatni klub, u vlasništvu istoimene građevinske tvrtke, koji po svojim uvjetima daleko odskoče od mnogih klubova u Hrvatskoj. Imamo novi moderan stadion s reflektorima, naj-suvremeniju opremu za bazni rad. Riječju, sve ono što karakterizira vrhunske standarde.

Najbolja potvrda kvalitetne infrastrukture su izvrsni rezultati koji su vas doveli u sam vrh. Peto mjesto na tablici, uz samo tri poraza, najbolji je

Aleksandar Kopunović

pokazatelj.

Nažalost, mogli smo biti plasirani i bolje, ali nekoliko zapućanih penala učinilo je svoje, te smo ostali kraći barem

za osam bodova. Ipak, mislim da ćemo na proljeće svojom igrom dokazati da nam je mjesto u ligi za prvaka.

Koji bi susret izdvojio u minuloj polusezoni?

Svakako bih izdvojio dramatični susret s »Dinamom« u kupu kada smo ih uspjeli eliminirati na penale. Mislim da sam u tom meču pružio jednu od svojih boljih igara ove jeseni.

Protiv koga ti je teže igrati, »Dinamo« ili »Hajduka«?

S velikim momčadima je uvijek teško igrati, s obzirom na njihovu kvalitetu. Konkretno, teže je bilo protiv »Dinamo«, ali s druge strane nama je najteže s »Varteksom«. Njihova igra nam nekako ne leži.

Što očekuješ u proljetnom nastavku sezone?

Želio bih nastaviti s dobrim igrama, postići što više golova koji bi »Kamen« odveli u ligu za prvaka, a što se tiče kupa da doguramo što dalje. Možda i do

Igračka želja?

Volio bih zaigrati u nekom jačem inozemnom klubu. Kada bih mogao birati, bila bi to svakako »Barcelona«, moj omiljeni klub. Ali ...

Europe...

Na koncu, kakav je Aleksandar Kopunović privatno?

Slobodno vrijeme provodim s djevojkom i prijateljima, volim izaći u grad, naravno koliko mi to obveze dozvoljava.

Tenis: Australian Open

Prvi Grand Slam turnir sezone, Australian Open 2003 (Melbourne), završio je u potpuno očekivanom scenariju svojih veličanstvenih pobjedni-

ka. Andre Agassi (USA) prosto je deklasirao senzacionalnog finalista Reinera Schüttlera (GER) sa 6-2, 6-2, 6-1, osvojivši pobjednički pokal četvrti puta.

Kod tenisačica je bilo sve znano već unaprijed, s obzirom da su se u završnici ponovno našle dvije sestre Williams

(USA), Serena je pobijedila Venus sa 7-6, 3-6, 6-4, postavši petom tenisačicom u povijesti kojoj je uspjelo osvojiti sve četiri Grand Slam titule za redom.

No, nikako se ne smije zaboraviti plasman mladog Splićanina Marija Ančića u osminu finala, kojim je ostvario najveći uspjeh karijere.

PETAK, 31. 1. 2003.**HR.1**

09:30 DJEČAK UPOZNAJE SVIJET
10:05 OBRAZOVNI PROGRAM
11:05 PROGRAM ZA DJECU I MLADE:
12:30 SNAGA ŽELJE, SERIJA
14:10 ZVJEZDANE STAZE, SERIJA
15:00 OBRAZOVNI PROGRAM
16:05 PROGRAM ZA DJECU I MLADE
17:30 HRVATSKA DANAS
23:00 ZAKON I RED..., SERIJA
23:45 UBOJICE I SVJEDOČI, FILM
01:30 HENRYEV POVRATAK, FILM
03:15 24, SERIJA
04:00 SEKS I GRAD, SERIJA
04:40 ZAKON I RED ..., SERIJA
05:25 SVJEDOK, AMERIČKI FILM

HR.2

12:40 HEUREKA
14:30 PUSTOLOVINE I. JONESA, SERIJA
16:00 ZVONILI STE, MILORDE?
17:10 SNAGA ŽELJE, SERIJA
18:35 3. KAMENČIĆ OD SUNCA
19:30 CARSTVO DIVLJINE
20:05 24, SERIJA
21:05 SEKS I GRAD, SERIJA
21:35 SVJEDOK, AMERIČKI FILM
23:25 ZVJEZDANE STAZE, SERIJA

HR.3

17:05 KOŠARKA: CIBONA - ALBA
18:55 SLAVONSKI SVATOVI
20:00 HENRYEV POVRATAK, FILM
22:15 SPORT DANAS

SUBOTA, 01.02.2003.**HR.1**

08:05 SLAVONSKI SVATOVI
09:25 DOLINA KUPINA, CRTANI FILM
10:05 ŠTO MI SE TO DOGAĐA? DROGA
11:05 NEUKROČENA AMAZONA
11:30 MITOVI I LEGENDE - LOCH NESS
13:30 GLAS DOMOVINE
15:40 VJETAR U LEDA, SERIJA
16:30 ZLATNE DJEVOJKE, SERIJA
17:30 CRTANI FILM
20:05 SAVRŠENO UBOJSTVO, FILM
21:55 GLAMOUR CAFE
23:15 CASSIDI I CASSIDI, MINI-SERIJA
00:50 SAVRŠENO UBOJSTVO, FILM
02:35 OLIVER TWIST, SERIJA
03:30 ZLATNE DJEVOJKE, SERIJA
03:55 MUŠKARAC NE PADA S NEBA
05:20 AMERIKA - ŽIVOT PRIRODE
05:50 ZOV ULICE, DOK. FILM
07:30 CARSTVO DIVLJINE: LOSOSI

HR.2

12:40 MOĆNI KONG, AMERIČKI FILM
14:00 KUĆNI LJUBIMCI
16:10 FELICITY, SERIJA ZA MLADE
17:55 MELROSE PLACE, SERIJA
19:30 CARSTVO DIVLJINE: LOSOSI
20:55 ZOV ULICE, DOK. FILM
21:25 OLIVER TWIST, SERIJA

HR.3

16:00 SP U RUKOMETU, PRIJENOS
18:00 SP U RUKOMETU, PRIJENOS
20:05 KOŠARKA GOODYEAR LIGA, PR.
22:05 SPORT DANAS

NEDJELJA, 02.02.2003.**HR.1**

08:00 CRTANI FILMOVI
08:35 LETEĆI MEDVJEDIĆI, CRTANI
10:00 AFFAIRE PERE ET FILS, FILM
12:25 PLODOVI ZEMLJE
15:10 OPRAH SHOW
16:00 I TO MI JE NEKI ŽIVOT, SERIJA
17:25 ŽIVI ZID, SPORTSKA EMISIJA
20:05 TKO ŽELI BITI MILIJUNAŠ?, KVIZ
21:10 POLAGANA PREDAJA, FILM
22:15 A FUNNY THING HAPPENED...
00:00 MATADOR, FRANCUSKI FILM
01:25 I TO MI JE NEKI ŽIVOT, SERIJA
02:10 XENA-PRINCEZA RATNICA
02:55 A FUNNY THING HAPPENED...
04:50 OPRAH SHOW
05:35 CARSTVO DIVLJINE: VJETROVI
06:00 U DIVLJINI: SJEVERNI MEDVJEDI

HR.2

10:30 KRISTOVIM STOPAMA, SERIJA
11:00 DUBROVNIK: MISA, PRIJENOS
12:00 PLEME, SERIJA
13:20 OPERA BOX - R. WAGNER
15:30 DUBROVNIK: FESTA SV. VLAHA
16:15 CASSIDI I CASSIDI, MINI-SERIJA
17:50 XENA-PRINCEZA RATNICA
18:35 U DIVLJINI: SJEVERNI MEDVJEDI
19:30 CARSTVO DIVLJINE: VJETROVI
20:00 WILDLIFE SPECIALS: GORILE
20:50 FESTA - DUBROVNIK 2003.

HR.3

12:15 ST.MORITZ: SKIJANJE (M)
13:30 SNAGA ŽELJE, SERIJA
17:40 HRVATSKA ŠKOLA SKIJANJA
18:20 SP U RUKOMET, FINALE
20:25 NOGOMET: TORINO - INTER, PR
22:20 SPORT DANAS
23:25 ST.MORITZ: SKIJANJU (M)

PONEDJELJAK, 03.02.2003.**HR.1**

09:30 DJEČAK UPOZNAJE SVIJET
10:45 OBRAZOVNI PROGRAM: UČILICA
11:15 CRTANI FILMOVI
12:30 SNAGA ŽELJE, SERIJA
14:10 ZVJEZDANE STAZE 3., SERIJA
15:00 OBRAZOVNI PROGRAM
16:15 CRTANI FILMOVI
17:00 ZAGREB: OBJE STRANE
17:30 HRVATSKA DANAS
18:20 LJUDI DRUGOG REDA?
18:50 EMISIJA PUČKE KULTURE
20:45 LATINICA: MLAD, LOŠ, ZAO
00:00 ZAPADNO KRILO, SERIJA
00:45 FRASIER, SERIJA
01:10 NAJBOLJI OD NAJBOLJIH, FILM
02:45 SRČANI JACK, SERIJA
03:45 SARAH, POLJSKI FILM
06:30 CARSTVO DIVLJINE: MORSKI PAS

HR.2

10:00 DUBROVNIK: FESTA SV. VLAHA
13:00 ŽIVI ZID, SPORTSKA EMISIJA
15:25 MURJAČKA OBITELJ, FILM
17:10 SNAGA ŽELJE, SERIJA
18:35 UREDSKA OGOVARANJA, SERIJA
19:30 CARSTVO DIVLJINE: MORSKI PAS
20:05 ZAPADNO KRILO, SERIJA
21:00 FRASIER, SERIJA
21:25 SRČANI JACK, SERIJA
22:15 SARAH, POLJSKI FILM
00:05 ZVONILI STE, MILORDE? - SERIJA
00:55 ZVJEZDANE STAZE, SERIJA

HR.3

15:10 NOGOMET: TORINO - INTER, SN
18:30 POTRAGA ZA BLAGOM, SERIJA
21:15 PETICA - EUROPSKI NOGOMET
22:35 ST.MORITZ: SKIJANJE (Ž)

UTORAK, 04.02.2003.**HR.1**

09:30 DJEČAK UPOZNAJE SVIJET
10:05 OBRAZOVNI PROGRAM
11:05 PROGRAM ZA DJECU I MLADE
12:30 SNAGA ŽELJE, SERIJA
14:10 ZVJEZDANE STAZE 3, SERIJA
15:00 OBRAZOVNI PROGRAM
16:05 PROGRAM ZA DJECU I MLADE
17:00 ZAGREB: OBJE STRANE
20:35 VANJSKOPOLITIČKI MAGAZIN
00:00 PRAVDA ZA SVE, SERIJA
00:45 POD KAZNOM DO SMRTI, SERIJA
01:10 NAJBOLJI OD NAJBOLJIH, FILM
02:50 OPET IZNOVA, SERIJA
03:35 BILDMAKARNA, ŠVEDSKI FILM
06:30 CARSTVO DIVLJINE: MORSKI PSI

HR.2

12:25 EMISIJA PUČKE KULTURE
12:55 LATINICA: MLAD, LOŠ, ZAO
14:30 MURJAČKA OBITELJ, FILM
16:00 ZVONILI STE, MILORDE? - SERIJA
17:10 SNAGA ŽELJE, SERIJA
18:35 POD KAZNOM DO SMRTI, SERIJA
19:30 CARSTVO DIVLJINE: MORSKI PSI
20:05 OPET IZNOVA, SERIJA
21:00 PAROVI, HUMORISTIČNA SERIJA
21:30 PRAVDA ZA SVE, SERIJA
22:15 BILDMAKARNA, ŠVEDSKI FILM
13:55 ZVONILI STE, MILORDE?, SERIJA
00:45 ZVJEZDANE STAZE, SERIJA

HR.3

18:15 PETICA - EUROPSKI NOGOMET
19:30 ANTARKTIC - RIZNICA LEDA
20:05 KRUH I TULIPANI, FILM
22:40 SPORT DANAS
22:50 GLAMOUR CAFE

SRIJEDA, 05.02.2003.**HR.1**

09:30 DJEČAK UPOZNAJE SVIJET
10:05 OBRAZOVNI PROGRAM
11:05 PROGRAM ZA DJECU I MLADE:
12:30 SNAGA ŽELJE, SERIJA (12)
14:10 ZVJEZDANE STAZE, SERIJA
15:00 OBRAZOVNI PROGRAM:
16:05 PROGRAM ZA DJECU I MLADE:
17:00 BJELOVAR: OBJE STRANE
23:55 HITNA SLUŽBA, SERIJA (12)
00:40 SVI GRADONAČEL. LJUDI, SERIJA
01:05 NAJBOLJI OD NAJBOLJIH, FILM
02:35 NIKITA, SERIJA
03:20 LIJEČNICA F. GAILLAND, FILM
06:30 CARSTVO DIVLJINE: MORSKI PAS

HR.2

12:40 VANJSKOPOLITIČKA EMISIJA
14:30 NAMJEŠTALJKA, BRITANSKI FILM
16:00 ZVONILI STE, MILORDE? - SERIJA
17:10 SNAGA ŽELJE, SERIJA
18:35 SVI GRADON. LJUDI, SERIJA
19:30 CARSTVO DIVLJINE: MORSKI PAS
20:05 HITNA SLUŽBA, SERIJA
21:00 NIKITA, SERIJA
21:45 LIJEČNICA F. GAILLAND, FILM
23:20 ZVONILI STE, MILORDE? - SERIJA
00:10 ZVJEZDANE STAZE, SERIJA

HR.3

19:30 SEDAM VRHOVA: MT. VINSON
20:20 KOŠARKA: BARCELONA - CIBONA
22:20 SLOBODNA ZONA

ČETVRTAK, 06.02.2003.**HR.1**

09:30 DJEČAK UPOZNAJE SVIJET
10:10 OBRAZOVNI PROGRAM
11:05 PROGRAM ZA DJECU I MLADE
12:30 SNAGA ŽELJE, SERIJA
14:10 ZVJEZDANE STAZE, SERIJA
15:05 OBRAZOVNI PROGRAM
16:05 PROGRAM ZA DJECU I MLADE
17:00 RIJEKA: OBJE STRANE
18:15 RAZGLEDNICA S BORNEA
20:05 TKO ŽELI BITI MILIJUNAŠ?, KVIZ
21:10 BRISANI PROSTOR
00:00 EKIPA ZA OČEVID, SERIJA
00:45 KAFIĆ »UZDRAVLJE«, SERIJA
01:10 LJETO STRAHA, AMERIČKI FILM
02:40 AMERIČKA OBITELJ, SERIJA
03:25 VENDETTA, AMERIČKI FILM
06:30 CARSTVO DIVLJINE: MORSKI PSI

HR.2

14:25 DVIJE VRSTE LJUBAVI, FILM
16:00 ZVONILI STE, MILORDE? - SERIJA
17:10 SNAGA ŽELJE, SERIJA
18:35 KAFIĆ »UZDRAVLJE«, SERIJA
19:30 CARSTVO DIVLJINE: MORSKI PSI
20:05 AMERIČKA OBITELJ, SERIJA
21:05 EKIPA ZA OČEVID, SERIJA
21:50 VENDETTA, AMERIČKI FILM
23:45 ZVONILI STE, MILORDE? - SERIJA
00:35 ZVJEZDANE STAZE, SERIJA

HR.3

09:50 ST.MORITZ: SKIJANJE - (M),
12:50 ST.MORITZ: SKIJANJE - (M),
14:50 ST.MORITZ: SKIJANJE - (M),
19:30 HRVATSKE PLANINE: DINARIDI
20:05 JEDNOM LOPOV, AMERIČKI FILM
23:15 ST.MORITZ: SKIJANJE, SNIMKA

Xena: Princeza ratnika

NIKAD BOLJA!
024/ 55-11-55
DENIS PIZZA

PETAK, 31. 01. 2003.

07:00 Program za djecu, **RTS 2**
 09:40 Kuda ide Vojvodina, **Yu info**
 10:00 Mirka, film, **Yu info**
 11:03 Obrazovni program, **Novi Sad 1**
 14:25 Slobodni strijelci, serija, **B 92**
 14:50 Dr Katz, serija, **B 92**
 15:20 Seks i grad, serija, **B 92**
 16:08 Korak po korak, serija, **B 92**
 16:55 Bolnica Holbi, serija, **B 92**
 18:45 Gastronomski dnevnik, **K3**
 19:00 Mr. Been, **K3**
 20:00 Bulevar uspjeha, serija, **B 92**
 21:00 Crni andeo, serija, **BK**
 21:00 Vaskrsenja, serija, **RTS 2**
 21:15 Bolji život, serija, **K3**
 22:00 Neprijatelj, film, **Yu info**
 22:00 Seinfeld, serija, **B 92**
 22:30 Ča ča ča, film, **RTS 2**
 23:15 Politički poligon, **RTS 1**
 23:01 Oliverov Tvist, serija, **B 92**
 23:15 Nepredvidiva Susan, serija, **PINK**
 00:30 Savršena majka, film, **BK**
 00:30 Saigon: preko ograničenja, film, **PINK**
 01:00 NBA utakmica, **NS 2**
 02:30 Smrtonosna suparnica, film, **PINK**

SUBOTA, 01. 02. 2003.

09:00 Životinjsko carstvo, **PINK**
 09:30 Obrazovni program, **RTS 2**
 10:00 Bulevar uspjeha, serija, **B 92**
 10:15 Gastronomski dnevnik, **K3**
 12:05 Companieros, serija, **B 92**
 13:00 Program za djecu, **NS 2**
 13:00 Nogomet, premijer liga, **K3**
 14:15 Brazde, **NS 1**
 16:10 Film, **B 92**
 18:00 Vojvodina, ljudi i događaji, **NS 1**
 18:00 Utjecaj, film, **NS 2**
 18:10 Svijet lova i robolova, **RTS 1**
 18:15 Dosonov svijet, serija, **B 92**
 19:00 Sportski miks, **K3**
 20:00 Sedam svjetskih čuda, **RTS 2**
 20:10 Film, **YU info**
 20:30 Talijanski nogomet, **BK**
 21:00 Hoćeš-nećeš, **K3**
 23:30 Nogomet, **K3**
 00:30 Konji ponovo jure, **BK**
 00:30 Film, **PINK**

NEDJELJA, 02. 02. 2003.

09:05 Obrazovni program, **RTS 2**
 09:30 Opstanak, **BK**
 11:30 Hoćeš-nećeš, **K3**
 12:05 Companieros, serija, **B 92**
 13:05 Znanje-imanje, **NS 1**
 14:00 3K Dur, repriza, **K3**
 14:35 Nedjeljno popodne, **RTS 1**
 15:00 Film, **K3**
 15:00 Ali Mcbeal, serija, **BK**

16:30 Zoo plus, **NS 2**
 17:30 Sportski prijenos, **RTS 2**
 18:15 Dosonov svijet, serija, **B 92**
 20:00 Film, **B 92**
 21:00 Generalna proba, **K3**
 22:15 Film, **PINK**
 22:15 U susret životu, film, **NS 2**
 22:25 Film, **YU info**
 23:00 Sportski dokumentarac, **B 92**
 23:30 OK garaža, film, **RTS 2**
 00:30 Film, **PINK**
 02:00 Film, **PINK**

PONEDJELJAK, 03. 02. 2003.

08:00 Školski program, **RTS 2**
 09:30 Školski program, **NS 1**
 10:15 Film, **Yu info**
 13:00 Neš Bridžis, serija, **PINK**
 14:03 Companieros, serija, **B 92**
 16:05 Korak po korak, serija, **B 92**
 16:55 Bolnica Holbi, serija, **B 92**
 20:00 Želite li postati milijunaš, **BK**
 21:00 Ali Mcebeal, serija, **BK**
 21:00 Sportska večer, **NS 2**
 22:00 Seinfeld, serija, **B 92**
 22:00 Tango argentino, film, **RTS 2**
 22:00 Pikado, **BK**
 23:00 Film, **B 92**
 23:15 Nepredvidiva Susan, serija, **PINK**
 23:15 Politički poligon, **RTS 1**

UTORAK, 04. 02. 2003.

09:30 Program za djecu, **RTS 2**
 10:00 Film, **Yu info**
 11:03 Obrazovni program, **Novi Sad 1**
 12:30 Film, **BK**
 13:00 Nash Bridges, serija, **PINK**
 14:25 Companieros, serija, **B 92**
 16:08 Korak po korak, serija, **B 92**
 16:55 Bolnica Holbi, serija, **B 92**
 17:00 Program za djecu, **NS 2**
 20:00 Seks i grad, serija, **B 92**
 21:15 Film, **PINK**
 22:00 Film, **Yu info**
 22:00 Seinfeld, serija, **B 92**
 23:00 Slobodni strijelci, serija, **B 92**
 23:30 Nepredvidiva Susan, serija, **PINK**
 01:00 Film, **BK**
 00:30 Film, **PINK**
 02:30 Film, **PINK**

SRIJEDA, 05. 02. 2003.

07:00 Program za djecu, **RTS 2**
 10:00 Film, **Yu info**
 10:05 Školski program, **NS 1**
 13:00 Nash Bridges, serija, **PINK**
 13:35 Vrele gume, **RTS 1**
 14:05 Film, **RTS 1**
 15:30 Seks i grad, serija, **B 92**
 16:08 Korak po korak, serija, **B 92**

16:45 Program za djecu, **NS 2**
 16:55 Bolnica Holbi, serija, **B 92**
 18:30 ZOO plus, **NS 2**
 20:30 Film, **BK**
 20:35 Film, **RTS 2**
 21:00 Naš tajni život, serija, **B 92**
 21:15 Film, **PINK**
 23:10 Nepredvidiva Susan, serija, **PINK**
 23:30 Dr. Katz, serija, **B 92**
 22:00 Film, **Yu info**
 23:00 Slobodni strijelci, serija, **B 92**
 00:30 Film, **PINK**
 00:30 Film, **BK**
 02:30 Film, **PINK**

ČETVRTAK, 06. 02. 2003.

07:30 Školski program, **RTS 2**
 10:05 Film, **Yu info**
 10:30 Program za djecu, **NS 1**
 12:30 Film, **BK**
 13:00 Nash Bridges, serija, **PINK**
 14:05 Film, **RTS 1**
 15:15 Program za djecu, **RTS 2**
 16:08 Korak po korak, serija, **B 92**
 16:25 Obrazovni program, **NS 1**
 16:55 Bolnica Holbi, serija, **B 92**
 17:00 Program za djecu, **NS 2**
 17:35 Kuda ide Vojvodina, **Yu info**
 19:00 Mr. Been, **K3**

20:00 Seks i grad, serija, **B 92**
 20:30 Film, **BK**
 20:30 Kako Emi kaže, serija, **B 92**
 20:35 Film, **RTS 2**
 21:15 Film, **PINK**
 21:30 South park, serija, **B 92**
 22:00 Seinfeld, serija, **B 92**
 22:00 Film, **Yu info**

Pretplatite se!

Ovim se pretplaćujem na:

☐ 6 mjeseci   800 din.

☐ 1 godina   1500 din.

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže **Hrvatska riječ** i primat ćete ga svakog tjedna u diskretnom pakiranju!

Ime i prezime: _____

Zemlja: _____

Mjesto: _____

Ulica i broj: _____

E-mail: _____

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24.000 Subotica.

Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

Cjenik reklamnog prostora

posljednja strana (kolor)

cijela strana	6.000 din.	+ 20 % p. p.
1/2	3.600 din.	
1/4	2.000 din.	

druga i pretposljednja strana (kolor)

cijela strana	5.000 din.	+ 20 % p. p.
1/2	3.000 din.	
1/4	1.700 din.	

unutarnje strane (crno-bijele)

cijela strana	3.000 din.	+ 20 % p. p.
1/2	1.800 din.	
1/3	1.300 din.	
1/6	700 din.	
1/12	450 din.	

Iskoristite popuste!!!

VOJVOĐANSKA BANKA a.d. Novi Sad
obavlja poslove platnog prometa na dva
poslovna mjesta u gradu:
u centrali, Trg Lazara Nešića 3,
radnim danima od 8 do 20 sati,
subotom od 8 do 13 sati,
te u štedionici ispod Gradske kuće,
radnim danima od 8 do 14,30,
subotom od 8 do 13 sati

VOJVOĐANSKA BANKA **KUĆA PRAVIH VRIJEDNOSTI**

